

Naiset vitsinä miesten maailmassa

Australian suffragistit ja sukupuoli *Melbourne Punch* -lehdessä 1890–1908

Eetu Liekari

Maisterintutkielma

Historian maisteriohjelma

Humanistinen tiedekunta

Helsingin yliopisto

Helmikuu 2021

Tiivistelmä

Tiedekunta: Humanistinen

Koulutusohjelma: Historian maisteriohjelma

Opintosuunta: Suomenkielinen opintosuunta

Tekijä: Eetu Liekari

Työn nimi: Naiset vitsinä miesten maailmassa – Australian suffragistit ja sukupuoli *Melbourne Punch* -lehdessä 1890–1908

Työn laji: Maisterintutkielma

Kuukausi ja vuosi: helmikuu 2021

Sivumäärä: 66

Avainsanat: sukupuolirooli, pilakuva, Australia, Viktoria, sukupuolihistoria, naisen asema, *Melbourne Punch*, naisten oikeudet,

Säilytyspaikka: Helsingin yliopiston kirjasto

Muita tietoja:

Tiivistelmä: Tutkielmassa tarkastellaan Australian Viktoriassa toimitetun *Melbourne Punch* -lehden kuvauksia naisasialiikkeen aktiiveista sekä toivotusta sukupuolirooleista. Tutkimuksessa tulkitaan viikoittain ilmestyneen aikakauslehden pilakuvia ja vitsejä vuosien 1890–1908 välillä, jolloin australialaisten naisten äänioikeustaistelua oli kiihkeimmillään. Australian liittovaltio perustettiin vuonna 1901 ja seuraavana vuonna hyväksyttiin valkoisen naisen äänioikeus liittovaltion vaaleissa. Viktoriassa perustettiin ensimmäinen australialainen naisten äänioikeutta ajava järjestö: *Victorian Women's Suffrage Society* vuonna 1884. Kyseinen osavaltio oli kuitenkin viimeinen Australiassa, jossa naisille “myönnettiin” äänioikeus, vuonna 1908. Tässä tutkielmassa keskitytään Viktorian suffragistien ja eri sukupuoliroolien representaatioon suosittuun aikakauslehden pilasivuilla.

Tutkimuskysymyksiä ovat: Millaista mielikuvaa ja todellisuutta *Melbourne Punch* -lehti rakensi ja ylläpiti suffragisteista ja sukupuolirooleista? Miten *Melbourne Punch* kuvasi naisasialiikkeen äänioikeustaistelijoita? Oliko lehti selvästi puolueellinen äänioikeuskysymyksessä? Onko tarkasteluajanjaksolla nähtävissä muutosta suffragetteja koskevien pilakuvien sisällöissä?

Näihin tutkimuskysymyksiin vastataan tutkimalla alkuperäislähteinä *Melbourne Punch* -lehden (1855–1900) ja nimenvaihdon jälkeen sitä seuranneen *Punch*-lehden (1900–1925) julkaisuja vuosien 1890–1908 välillä. Lehtien lisäksi alkuperäismateriaalina käytetään Viktorian parlamentin ylä- ja alahuoneen pöytäkirjoja 1890-luvulta, sekä muutamia aikavälin tärkeimpiä suffragettien asiakirjoja esimerkiksi *Monster Petition* -adressia (1891).

Tutkielma esittää, että *Melbourne Punch* -lehti loi ja ylläpiti alentavaa mielikuvaa suffrageteista. Naisen tuli olla hyveellinen ja hiljainen, sekä sopia hänelle annettuun yhteiskunnalliseen muottiin. Sukupuolensa rajoja rikkoneet suffragistit stereotypisoitiin pilakuvissa epäonnistuneiksi naisiksi, jotka vaativat oikeuksia vain kiusatakseen miehiä. 1890-luvulla tällaiset “uudet naiset” järkyttivät patriarkaalista ylempää keskiluokkaa, ja lehti pelkäsi naisten kääntyvän sukupuolena miehiä vastaan äänioikeuden saatuaan. Viktorian sisäisessä äänioikeuskeskustelussa *Punch*-lehti jatkoi karikatyyrisiä kuvauksia suffrageteista vielä liittovaltion “yleisen äänioikeuden” voimaantumisen jälkeen. Naista ei missään vaiheessa nostettu lehdessä miehen arvoiseksi poliittiseksi toimijaksi, vaan hän oli aina ensin sukupuolensa edustaja.

Sisällys

1. Johdanto.....	1
1.1 Tutkimuskysymykset ja aiheen rajausta.....	1
1.2 Käytetyt lähteet ja aiempi tutkimus.....	3
1.3 Sukupuolen käsitteestä ja tutkimuksen terminologiasta.....	6
2. Ennen itsenäistymistä	10
2.1 Suuri adressi - parlamentarismien heikkous	10
2.2 Uusi nainen.....	15
2.3 Epäonnistunut mies	21
2.4 Suffragistia rakentamassa.....	25
3. Itsenäistymisen jälkeen	30
3.1 Federaatiossa äänekkäs nainen, mutta kotona mykkä?	30
3.2 Taistelu Viktoriasta	43
3.3 Vahvat vastustajat	50
4. Johtopäätökset.....	59
Lähdeluettelo	63

1. Johdanto

1.1 Tutkimuskysymykset ja aiheen raja

Australiassa naisille myönnettiin äänioikeus liittovaltion vaaleissa vuonna 1902 vuosi liittovaltion perustamisen jälkeen. Valkoiset naiset voittivat äänioikeuden Australiassa verraten aikaisin - toisena valtiona maailmassa. Perinteisessä australialaisessa historiankirjoituksessa australialaisten äänioikeustaistelijoiden työtä ei ole nähty yhtä suurena ponnistuksena kuin esimerkiksi vanhan emämaan 1910-luvun militanttien suffragettien voimakeinoin tapahtunutta vaikuttamista.¹ Myytti, jonka mukaan Australian naisille ”annettiin” äänioikeus on kuitenkin virheellinen. Tästä on todisteita esimerkiksi australialaisten feminististen historiankirjoittajien tutkimuksissa jo 1990-luvulta lähtien.²

Walesiläisen Aberystwythin yliopiston professori Katy Birch on tutkinut *Punch or the London Charivari* -lehden pilakuvia Englannin suffragisteista ja suffrageteista. Australiaarlamentaarisiin väyliin luottaneet suffragistit on erotettava Iso-Britanniassa vuonna 1906 nimetyistä aktiivista militantista vastarintaa harjoittaneista suffrageteista.³ Birch toteaa *Punchin* olleen yksi pitkäikäisin naisvihamielisyyden barometri.⁴ Viktoriaanisen ajan aikakauslehtien ja sukupuolen välisessä tutkimuksessa Lontoon *Punchia* kuvataan ”erilaisuuden halventamisen linnakkeeksi”.⁵ Tutkimuksissaan Birch on kuitenkin selvittänyt, ettei *Punch or the London Charivarin* kuvaukset suffrageteista olleet pelkästään alentavia. *Punchin* kuvaukset muuttuivat 1900-luvun ensimmäisen vuosikymmen lopulla kauemmas ”rumasta suffragetista”. Britannian suffragetit kokivat nuorennusleikkauksen, eikä sen uusia nuoria johtohahmoja voitu kuvata vihaisina vanhapiikoina.⁶ Parlamentaarisiin väyliin luottaneet australialaiset suffragistit on erotettava Iso-Britanniassa vuonna 1906 nimetyistä aktiivista militantista vaikuttamista harjoittaneista suffrageteista.⁷

¹ Ks esim. Oldfield 1992, 62.

² Ks esim. Grimshaw, 2008 ; 2009. passim.

³ Oldfield 1992, 6.

⁴ Birch 2018, passim.

⁵ Fraser et al. 2003, 200.

⁶ Birch 2018, passim.

⁷ Oldfield 1992, 6.

Tässä tutkimuksessa tarkastelen australialaisen *Melbourne Punch* -lehden (1855–1925) uutisointia ja satiiria naisten äänioikeustaistelusta Australian Viktorian koloniassa ja osavaltiossa. Tutkimuksessa selvitän, kuina lehden pilakuvat ja vitsit ilmentävät lehden suhtautumista suffragisteihin ja sukupuoliin. Tutkimuskysymyksiäni ovat:

Millaista mielikuvaa ja todellisuutta Melbourne Punch -lehti rakensi ja ylläpiti suffrageteista ja sukupuolirooleista?

Miten Melbourne Punch kuvasi naisasialiikkeen äänioikeustaistelijoita?

Oliko lehti selvästi puolueellinen äänioikeuskysymyksessä?

Onko tarkasteluajanjaksolla nähtävissä muutosta suffragetteja koskevien pilakuvien sisällöissä?

Kiinnitän erityistä huomiota sisällön vertailuun ennen ja jälkeen Australian itsenäistymisen. Täten pyrin vastaamaan tutkimuskysymyksiini tutkimalla Australian kansallisarkiston digitoimia *Melbourne Punch* -ja *Punch*-lehtien numeroita vuosisadan vaihteen ympäriltä. Lehdistötutkimukseni metodina on historialliskvalitatiivinen menetelmä, jossa painottuvat historiallinen lähdekriittisyys sekä tapahtumien kontekstualisointi tutkimuskirjallisuuden ja muiden aikalaislähteiden avulla. Kvalitatiivisen menetelmän löysänä ohjenuorana ja muistutuksena useammasta historiallisesta näkökulmasta käytän Mirkka Danielsbackan, Matti O. Hannikaisen ja Tuomas Teporan esittelemiä historian tutkimuksen menetelmiä teoksessa *Menneisyyden rakentajat – Teoriat historiantutkimuksessa*:

Historiantutkimusta määrittävät menneitä ihmisiä, tapahtumia, tilanteita ja olosuhteita koskevat kysymykset, tutkijan ajattelu ja yhteiskunnallinen tilanne. Käytännön työssään jokainen historioitsija tarvitsee lähdekritiikkiä, ilmiöiden kontekstualisoimista ja kirjoittamalla tapahtuvaa päättelyä.⁸

Digitoitujen *Punch*-lehtien lisäksi käytän päälähteinäni Viktorian kolonian ja osavaltion parlamentin alahuoneen pöytäkirjat, jotka kontekstualisoivat yleistä poliittista keskustelua ja päätöksentekoa aiheiden ympäriltä. Parlamentin pöytäkirjojen lisäksi käytän lähteenäni muutamaa Viktorian parlamentin päätöstä ja lakiesitystä.

⁸ Hannikainen et al. 2018, 9-10.

Australian ja Viktorian naisten äänioikeustaistelu oli pitkä prosessi, mikä luonnollisesti vaikuttaa lehdistötutkimuksen lähteiden ajalliseen rajaukseen. Tässä tutkimuksessa tarkastelen vuosien 1891, 1894, 1895, 1898 lehtiä otannalla sekä vuosien 1900–1908 aikana Melbournessa ilmestyneitä *Melbourne Punch* -ja *Punch*-lehtiä kokonaisuudessaan. Tämä tarkoittaa karkeasti arvioiden yli 22 000 digitoidun sivun tutkimusta. Valtavan lähdemateriaalin läpikäynnin apuna hyödynsin Australian kansallisarkiston digilehtien lukuohjelman asiasanahaku, joka harmikseni toimi vain yhdellä sivulla kerrallaan. Käytin asiasanahakua noin puolella yhden numeron sivuista keskittyen poliittisia tapahtumia kuvaaviin osioihin. Lisäksi tarkastelin myös mainossivuja, jatkokertomuksia sekä urheilu- ja kulttuurisivuja selatessani lehteä.

Asiasanahaussa etsin äänioikeuteen ja sukupuoleen liittyviä termejä: *suffrag*, *-ette*, *franchise*, *enfranchise*, *adult suffrage*, *vote*, *votes for women*, *woman*, *women*. Näitä sanoja etsin asia- ja ajallisen yhteyden mukaan vaihtelevasti. Osa termeistä oli muodikkaampia tiettyinä aikoina tarkastelujaksoa kuin toiset. 1890-luvun lehtiotannat nivoutuvat äänioikeustaisteluun liittyviin poliittisten tapahtumien ja läpimurtojen ympärille. 1900-luvun ensimmäisten vuosien itsenäistymiskehitys ja keskustelu lehden sivuilla, sekä sen ympärille kehkeytynyt naisten äänioikeuden osavaltiokohtainen epäarvoisuus oli perusteluna lehtien tarkalle läpikäynnille.

Tekstien, mainosten ja tarinoiden lisäksi *Melbourne Punch* -lehdessä julkaistiin viikoittain useampi pilakuva. Tutkimuksessa esiin nostetut pilakuvat eivät olleet ainoita vaihtoehtoja, mutta ne olivat mielestäni kuvaavimpia esimerkkejä tutkimuskysymyksiäni ajatellen. Lehdessä julkaistiin monia sisällöltään hyvin samankaltaisia pilakuvia. Rajasin näiden käsittelyn pois työn laajuuden huomioiden. Valitut kuvat ja vitsit ovat tutkijan tietoisien valinnan tuloksia.

1.2 Käytetyt lähteet ja aiempi tutkimus

Melbourne Punch oli kuvitettu australialainen keskiluokan aikakauslehti. Lehteä julkaistiin viikoittain Australian Viktorian osavaltiossa Melbournen kaupungissa. Inspiraationsa lehti sai lontoolaisesta *Punch or the London Charivari* -satiirilehdestä (1841-1992), joka oli perustettu noin viisitoistavuotta aiemmin vuonna 1841. *Punch or the London Charivari* oli imperiumin laajuinen julkaisu ja sen numeroita kulkeutui valtakunnan, joka kolkkaan. Pitkät välimatkat, uusien numeroiden odotus sekä paikallisten uutisten puute emämaan *Punchin* julkaisuissa motivoivat paikallisten lehtien perustamista.

Viktorian koloniaan muuttaneet Edgar Ray ja Frederick Sinnett perustivat *Melbourne Punch* -lehden emämaan *Punchin* innoittamina.⁹ Lehdillä ei ollut minkäänlaista yhteistyötä vaan *Melbourne Punch* oli enemmänkin kopio hyväksi havaitusta ja lukijoille tutusta brändistä. Iso-Britannian imperiumin alueella useat lehdet käyttivät samaa strategiaa 1800-luvun viimeisellä neljänneksellä. *Punch* -liitettä löytyi yli kahdestakymmenestä eri lehden nimestä ympäri imperiumia. Niistä *Punch or the London Charivarin* jälkeen ensimmäinen, pitkäikäisin ja suurin oli *Melbourne Punch*. Muita kopioivia julkaisuja ilmestyi muun muassa muissa Australian kolonioissa, Etelä-Afrikassa, Intiassa ja jopa Japanissa.¹⁰

Ensimmäisinä ilmestymisvuosikymmeninään *Melbourne Punch* kopioi satiirilehti esikuvaansa laajasti. Lehti oli lontoolaisen esikuvansa tavoin radikaali mielipiteen ja naurun levitysalusta. 1860-luvulla usean omistajavaihdoksen jälkeen lehden satiiri oli menettänyt terävyyttään ja julkaisu oli varsin konservatiivinen.¹¹ Vuonna 1886 lehtimiehet McKinleyn veljekset yhdistivät *Melbourne Punchin* toisen paikallislehden Melbourne Bulletinin kanssa, jolloin *Punchin* sisältö muuttui yhteiskunnallisia tapahtumia kuvailevammaksi.¹² Satiiripainotteisuus sai väistyä, sillä Melbourne Bulletinista omaksuttiin ajankohtaisten uutisten objektiivisen kommentoinnin tavoittelu. Uutiset ja kommentoinnit olivat aiempaa lyhyempiä, mutta niitä oli enemmän. Vitsin vääntö ja satiiriset mielenilmaisut menettivät suhteellisesti osuutta uutisten tieltä uudistuneen *Melbourne Punchin* sivuilla.¹³

Normaalissa viikkonumerossa oli kahdestakymmenestä neljästä sivusta kolmeenkymmeneen sivuun sisältöä. Sivumäärät vaihtelivat yhteiskunnan aktiivisuustason, vuodenaikojen sekä erilaisten sosiaalisten ja poliittisten tapahtumien määrän mukaan. Lehden myyntihinnoista ei ole mainintoja lehden sivuilla, eikä tutkimuskirjallisuuskään valaise asiaa. Vuonna 1907 yhden irtonumeron hinta on ollut 6 penniä.¹⁴ Lehden levikin tutkimuksessa kohtasin samat ongelmat, kuin hinnan selvittämisessä. 1870-luvulla *Melbourne Punchia* pienempi kilpailija *Sydney Punch* lupasi mainostajilleen vähintään 2000 kappaleen levikin. 1880-luvun alussa *Melbourne Punch* menetti Australian suosituimman poliittisen satiirin kommentoijan tittelin *Sydney Bulletin* lehdelle, jonka levikki oli vuonna 1883 noin 20 000 lehteä viikossa.¹⁵ Edellä mainituista luvuista voimme tehdä jonkinlaisia arvioita *Melbourne Punchin* levikin laajuudesta.

⁹ Tipping 1976 Australian Dictionary of Biography, voluumi 6. Frederick Sinnett.

¹⁰ Harder & Mittler 2013, vii.

¹¹ Mahood 1973, 70.

¹² Mahood 1973, 133.

¹³ VanArsdel & Vann 1996, 47–48.

¹⁴ Mahood 1973, 70.

¹⁵ Mahood 1973, 178.

1890-luvun *Melbourne Punch* oli muuttunut ylemmille luokille suunnatuksi aikakausilehdeksi. Lehdessä ilmestyi vakiopalstoilla ooppera- ja teatteriarvioita, ajankohtaista poliittista kommentaaria satiirilla höystettynä, sekä urheilureportaaseja, fiktiivisiä jatkotarinoita ja niin edespäin. Alkuvuoden numeroissa esiteltiin sosiaalisten piirien nuoret debytantit. Tällä haettiin selvästi ylempien piirien huomiota. Viktoriaanisen ajan aikakausilehdistössä maskuliiniset lehdet ottivat vahvasti kantaa julkisiin keskusteluihin, korkeakulttuuriin ja julkaisivat sosiaalista satiiria, feminiiniset lehdet taas keskustelivat lähinnä populaarikulttuurista, kodin piiriin liittyvistä aiheista, sekä muodista.¹⁶ *Melbourne Punch* oli mielenkiintoinen yhdistelmä näitä molempia julkaisumailman ääripäitä.

Lehden numerot paisuivat vuosisadan vaihteen jälkeen jopa neljäkymmenen sivun mittaisiksi. Vuonna 1900 *Melbourne Punch* muutti nimensä ytimekkäästi muotoon *Punch*. Epäselvyyksien välttämiseksi käytän tässä tutkimuksessa vuoden 1900 jälkeen muotoa *Punch* tai *Punch* (Melbourne) ja lontoolaisesta alkuperäisestä *Punch or the London Charivari*sta muotoa *Punch* (Lontoo) tai Lontoon *Punch*. Luonnollisesti ennen vuotta 1900 julkaistuista *Melbourne Punchin* numeroista käytän nimitystä *Melbourne Punch*. Ajankohtaiset poliittiset uutiset, yläluokan sosiaaliset kiemurat ja mainokset täyttivät päivitetyn *Punch*-lehden (Melbourne) sivuja entistä enemmän. Satiiriset pilapiirroksot olivat määrältään supistuneet kahteen jokaisessa numerossa ilmestyvään ajankohtaiseen pilapiirrokseseen. Tämän lisäksi lehden sivuilla nähtiin yksi tai kaksi kuvituskuvaa tai vitsikästä kuvakomenttia muihin aiheisiin. Lehden sivuilla näkyi edelleen selvästi eri sukupuolille tarkoitettut osiot, jotka olivat taiton perusteella helppo jakaa pariskuntien kesken luettavaksi samaan aikaan. Perinteisesti maskuliinisuuteen liitetyt politiikka ja urheilu-uutiset olivat painettu ulommille arkeille, kun taas naisille tarkoitettu sisältö oli painettu sisemmille. Suosituimpia aiheita käsiteltiin kuitenkin läpi lehden. Vuosisadan vaihteessa tällaisia aiheita olivat muun muassa buurisota, Australian itsenäistyminen, sekä naisten äänioikeustaistelu. Tämä tutkimus koskettaa näitä kaikkia aiheita paneutuen kuitenkin viimeiseen esimerkkiin.

Melbourne Punch -lehdestä on tehty vähän historiallista tutkimusta. Lehteä on tarkasteltu 1970-luvulta 90-luvulle muutamassa tutkimuksessa, mutta sillä ei ole ollut samanlaista suosiota 2000-luvun historiankirjoituksessa, kuin sen lontoolaisella esikuvallaan. Pääasiallisena tutkimuskohteena ja lähteenä *Melbourne Punchia* on tarkastellut australialainen taidehistoriantohtori Marguerite Mahood (1901-1989) väitöskirjassaan *The Loaded Line* –

¹⁶ Fraser et al. , 198.

Australian Political Caricature 1788–1901 vuodelta 1972. Hänen lisäksi australialainen historiantutkija ja lastenkirjailija Audrey Oldfield (1925–2010) on käyttänyt *Melbourne Punchia* laajasti tutkimuksessaan: *Woman Suffrage in Australia- A Gift or a Struggle* (1992). Oldfieldin tutkimus keskittyy osavaltioiden äänioikeustaisteluiden tapahtumakuvauksiin ja lehdistökommentteihin. Käytän sekä Mahoodin että Oldfieldin teoksia laajasti tutkimukseni tukena.

Näiden australialaisten historiankirjoittajien lisäksi käytän jo edellä mainitsemani kirjallisuuden tohtorin Katy Birchinin tutkimuksia *Punch or the London Charivari* -lehden naiskirjoittajista sekä hänen luentokalvojaan Iso-Britannian suffragistien karikatyyreistä lontoolaisen *Punch*-lehden sivuilla 1900-luvun alusta. Vertailen Birchinin tutkimusten avulla kahden eri maan viktoriaanisen kulttuuripiirin suhtautumista naissukupuolen ihanteisiin ja suffragistien karakterisointiin.

Australian äänioikeustaisteluiden ja sukupuolihistorian näkökulmien apuna käytän useaa Melbournen yliopiston historian tohtori Patricia Grimshaw (1938-) tutkimusta. Grimshaw on keskittynyt urallaan sukupuoli- ja vähemmistöhistoriaan. Hänen tutkimuksensa ovat olleet urauurtavia australialaisen historian tutkimuksen feministisellä kentällä. Vuosien 1995-2000 välillä Grimshaw toimi *International Federation for Research in Women's History* -järjestön puheenjohtajana. Patricia Grimshaw lisäksi kontekstualisoin tapahtumahistoriaa ja naisasialiikkeen suhtautumista äänioikeustaistelun ajankohtaiseen keskusteluun muun muassa historiantutkijoiden Diane Hallin ja Julie Evansin sekä monen muun avulla.

1.3 Sukupuolen käsitteestä ja tutkimuksen terminologiasta

2010-luvun loppu ja 2020-luvun alku ovat olleet länsimaisessa yhteiskunnassa sukupuolten tasa-arvokehityksen kannalta merkittäviä. Vuonna 2017 Twitteristä globaaliksi muovautunut Me Too -liike nostatti erittäin laajan keskustelun sukupuolten välisestä tasa-arvosta ja sukupuolten hierarkkisesta suhteesta sekä naisten hyväksikäytöstä. Käsitykseni mukaan Me too -liikkeellä on ollut vahva vaikutus länsimaisen kulttuuripiirin muunsukupuolisuus keskusteluun.

Suurin osa käyttämästäni tutkimuskirjallisuudesta on naisoletettujen historioitsijoiden kirjoittamia. Nais- ja vähemmistöhistorioita ovat kirjoittaneet yleensäkin ryhmiin itse identifioituvat henkilöt. Tässä tutkimuksessa rajaan sukupuolen tarkastelun binääriseen jaotteluun eli nais- ja miessukupuoleen. Tiedostan tekeväni oletuksen tutkimuksessa esiintyvien

henkilöiden ja piirroshahmojen sukupuolesta, mutta ilman tätä oletusta ja yleistystä tämä tutkimus ei olisi mahdollinen nykyisessä muodossaan. Teen sukupuoli-oletuksia muun muassa henkilöiden ulkonäön, pukeutumisen ja sen mukaan, kuinka heihin viitataan lähdeteksteissä. Näillä valinnoilla en väitä, etteikö historiassa olisi ollut muun kuin binäärisen sukupuoli-identiteetin omaavia henkilöitä. Muunsukupuolisten henkilöiden tutkiminen vaatisi erilaisten, yksilöiden henkilökohtaisempaan elämään keskittyvän lähdeaineistojen, kuten päiväkirjojen ja kirjeiden tarkastelua.

Yhtenä tutkimuskysymyksenäni on sukupuoliroolien ihanteen representaatio *Melbourne Punch* lehden sivuilla. Tähän kysymykseen vastaan analysoimalla lehden kommentteja miehisyttä ja naisellisuutta kohtaan. Toisin sanoen tutkin, millaista feminiinisuuden ja maskuliinisuuden mallia tai malleja lehti kuvailee sivuillaan toivotuiksi yhteiskunnassa. Tämän kappaleen jälkeen tulen viittaamaan henkilöiden sukupuoleen termeillä nainen tai mies. Nykyaikainen muunsukupuoliset huomioonottava sukupuolisensitiivinen cis-etuliitteen käyttö olisi tämän tutkimuksen historiallisessa kontekstissa mielestäni anakronistista.¹⁷

Mukaillen kotimaisen kirjallisuuden -ja naistutkijan Arto Jokisen termimääritelmiä; tarkoitan maskuliinisuudella ja feminiinisuudella sitä joukkoa oletuksia ja velvollisuuksia, jotka tekevät toimijasta ulkoisesti määritellyn sukupuolensa edustajan.¹⁸ Maskuliinisuus tai feminiinisyys ei ole kulttuurisena tai yhteiskunnallisena ominaisuutena sidoksissa tietynlaiseen biologiseen kehoon, vaan myös esimerkiksi naiset voivat tuottaa maskuliinisuutta. Omien sanojensa mukaan, Jokisen tavoitteena on teoksessa *Isänmaan miehet – maskuliinisuus, kansakunta ja väkivalta suomalaisessa sotakirjallisuudessa* lukea maskuliinista tutkimusaineistoaan eli sotakirjallisuutta sukupuolitietoisesti ja feministisesti.¹⁹ Oma tavoitteeni on lukea kaksijakoisia sukupuolinormeja ylläpitänyttä *Melbourne Punch* -lehteä sukupuolitietoisesti.

¹⁷ Cis. Sanaa cis käytetään kuvaamaan sitä, että henkilön sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu ovat hänelle syntymässä määritellyn sukupuolen ja siihen kulttuurissa yleensä liitettyjen odotusten mukaiset. Suurin osa ihmisistä on cissukupuolisia. Cis on vastakohta sanalle trans; sanat ovat alkuaan latinasta, jossa niillä on merkitys 'tällä puolen' ja 'toisella puolen'. Cismies on syntymässä määritelty pojaksi. Cismies on syntymässä määritelty tytöksi.

Muunsukupuolinen. Muunsukupuolinen ihminen voi olla sekä mies että nainen, jotakin mieheyden ja naiseuden väliltä tai sitten tyystin tämän jaon ulkopuolelta. Muunsukupuolisuus voi toimia kattokäsitteenä muillekin ei-binäärisille sukupuoli-identiteeteille, esimerkiksi gender fluid, gender queer ja sukupuoleton. Transgender-termiä käytettiin ennen muunsukupuolisuuden synonyymina. Englannin kielessä transgender viittaa transsukupuolisiin ihmisiin. Kaikkibinäärisen sukupuolijaon ulkopuolella olevat eivät koe termiä muunsukupuolinen sukupuoli-identiteetiksi. Sateenkaarisanasto, luettu 3.2.2021. www.seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarisanasto

¹⁸ Jokinen et al. 2019, 24.

¹⁹ Jokinen et al. 2019, 32.

Melbourne Punch -lehden pilakuvissa leikitellään maskuliinisuudella ja feminiinisyydellä yhdistäen usein yhteiskunnan normien vastaisesti hahmo vastakkaisen sukupuoli-identiteetin kentälle. Näillä representaatioilla lehden sisällöntuottajat luovat, muokkaavat ja uusintavat ympäröivää todellisuuttaan. Jokinen pohtii teoksessaan, että sillä miten miehiä ja maskuliinisuutta representoidaan, eli miten heidät ja maskuliinisuus esitetään, on merkitystä kulttuurisille kuville miehistä ja maskuliinisuudesta, samoin kuin yksittäisten miesten omakuvalla itsestään. Tämä Jokisen maskuliinisuuteen keskittyvässä teoksessa esittelemä teoria pätee tietenkin erittäin hyvin myös naissukupuoleen. Oman tutkimukseni viitekehyksessä kiinnitän huomiota sukupuolten ja sukupuoliroolien -ja identiteettien representaatioon. Jokinen toteaa, että nämä representaatiot, eli miten kuvat, merkit tai kieli esittää jotain muuta kuin ne ilmaisutasolla ovat, ovat neuvotteluiden ja kamppailujen kohteita. Niissä taistellaan hänen mukaansa siitä, kuka hallitsee todellisuuden, erityisesti sosiaalisen todellisuuden määritelmiä ja käyttää valtaa. Nämä representaation konfliktit ovat siis poliittisia konflikteja.²⁰

Arto Jokisen teoksen rinnalla käytän historioitsija Joan Scottin ajatuksia sukupuolihistoriasta osana yhteiskunnan poliittisten ja sosiaalisten suhteiden valtarakenteita. Tarkastelen lisäksi Scottin tavoin representaation eli *Melbourne Punchin* välittämään kuvaa australialaisen yhteisön hierarkiarakenteesta 1800-1900-lukujen taitteessa. Onko *Melbourne Punchin* sivuilta luettavissa selvää vallankäyttöä eri ryhmien välillä tai sisällä? Scottin mukaan feministinen sukupuolihistoria ei ole vain kuvauksia siitä, miten eri sukupuolet ovat toimineet historiassa, vaan ymmärrystä ja esimerkkejä sukupuolikäsityksen sosiaaliskonstruktiivisuudesta. Hänen mukaansa historiantutkimus on eräänlainen kulttuuri-instituutio, joka luo ja ylläpitää sukupuolirakenteita. Scottin teoriassa historia ja siinä tapahtuvat kuvaukset ovat politiikkaa, joka alistaa tai nostaa tiettyjä subjekteja toisten kustannuksella, luoden todellisuutta ja muodostaen selviä hierarkioita.²¹

Australian naisten äänioikeustaistelu oli yhteiskunnan sukupuolienormien todellisuuden taistelu niin sosiaalisessa kuin poliittisessa piirissä. Yhteiskunnan normit muuttuivat 1800-luvun kuluessa. Australia vastaanotti suuria muuttoaaltoja erilaisten kultaryntäysten ja matkustusteknillisten kehitysten myötä. Yhteiskunnan nopea kasvu sekä uudet liberaalit ja tasa-arvoa vaativat aatesuuntaukset ravisuttivat vanhan patriarkaattisen järjestelmän rakenteita. Suffragistiliike ryhtyi vaatimaan tasa-arvoisempia oikeuksia niin yksityisessä kuin julkisessa piirissä. Sukupuoliroolien taistelukentän tutkimuskohteeksi *Melbourne Punch* sopii erityisen

²⁰ Jokinen et al. 2019, 32.

²¹ Scott 1999, 9–12.

hyvin, sillä sen sivuilla kuvattiin naisia ja miehiä erilaisin sävyin niin eri sukupuolina, kuin sukupuolensa sisällä erilaisin tavoin.

2. Ennen itsenäistymistä

2.1 Suuri adressi - parlamentarismin heikkous

Australia oli kasvava osa Iso-Britannian imperiumia 1800-luvun lopulla. 1850-luvun kultaryntyys sysäsi liikkeelle muuttoaalton, jonka seurauksena varsinkin Viktorian alue kasvoi räjähdysmäisesti. Vuosien 1861-1890 välisenä aikana väestö kasvoi 77 000:sta 539 000 henkilöön. Edellä mainittuihin lukuihin ei ole laskettu mukaan aboriginaaliväestöä, joka on ollut arvioiden mukaan noin 180 000 vuonna 1861. Valtava väestönkasvu kuormitti kolonian hallintojärjestystä. Vuonna 1863 Viktorian kolonia hyväksyi äänioikeuden kaikille miehille, jotka maksoivat veroa. Veronmaksuun sidottu äänioikeus sulki alkuperäisasukasmiehet äänioikeuden ulkopuolelle, vaikka heitä ei erikseen lakiteksteissä mainittu.²²

Viktorian siirtolaiset olivat taustaltaan pääsääntöisesti englantilaisia ja irlantilaisia, mutta satojen tuhansien ihmisten määrään sisältyi muitakin, kuin anglosaksisia siirtolaisia. Niin etnisyydeltä, kuin uskonnoltaankin. Historioitsija Diane Hall esittää, että ajatus ”oikeanlaisesta” siirtolaisesta eli koloniassa hyvin vahvasti. Hänen mukaansa esimerkiksi irlantilaisia ei nähty inklusiivisena osana valkoista hegemoniaa.²³ Väestönkasvu pakotti kolonian muuttamaan äänioikeuskäytäntöjään. Äänioikeuden oikeuttamiseen riittävän pääoman määrää kasvatettiin useasti ja asukkaiden tuli asua aiempaa pidempään paikallaan, jotta he olivat äänioikeutettuja. Valtava siirtolaisten aalto yhdistettynä orastavan työväenliikkeen kasvuun mullisti Viktorian alueen poliittisia valtasuhteita ja valkoisen naisen mahdollisuudesta äänioikeudesta keskusteltiin jo 1800-luvun lopulla.²⁴ Australian naisasialiikkeet saivat alkusysäyksensä vuonna 1884, kun *Victorian Women's Suffrage Society* perustettiin. Melbournen yliopiston historian tohtori Patricia Grimshaw esittää, että Viktorian alueen naisasialiikkeet olivat sosiaalisesti moninaisempia, kuin naapurikolonioiden naisasialiikkeet.²⁵ Näiden naisten ajama äänioikeuskeskustelu pelotti vallassa olleita sosiaalikonservatiivisia miehiä. Heidän valtaa vastaan hyökättiin sekä sukupuolen että luokkarajojen yli. Valta saattoi luisua pois, jos alaluokkaisille naisille sallittaisiin äänioikeus. Miesten äänioikeus oli sidottu omaisuuteen ja ensimmäisissä adresseissa naiset ajoivat saman mallin äänioikeutta itselleen. Ongelmaksi muodostui yläluokan perinteinen omaisuuden jako

²² MacIntyre & Scalmer 2013, 189–193.

²³ Hall 2014, 171-172.

²⁴ Grimshaw 2009, 34-38.

²⁵ Grimshaw 2008, 188.

perheiden sisällä. Keski -ja yläluokkaisten naisten omaisuus oli heidän miestensä käsissä, eikä heillä siten olisi äänioikeutta uudessa äänestysjärjestelmässä. Työväenluokan naisten tulot olivat heidän omiaan ja näin ollen heidän suhteellinen valtansa kasvaisi äänioikeuden sallimisen yhteydessä.²⁶ Naiset eivät olleet homogeeninen ryhmä, mutta pelko heidän yhteisestä äänestyskäyttämisestään vavisutti poliittista valtaa pitäneitä miehiä.

Vuosien 1890–1891 aikana Victorian alueen suffragetit keräsivät 30 000 nimeä adressiin, jossa vaadittiin naisille äänioikeutta. Adressit olivat tuon ajan Australiassa yksi ainoista tavoista, jolla naiset pystyivät osallistumaan suoraan poliittiseen keskusteluun ja lakiehdotuksiin. Voitokkaat äänioikeusesitykset olivat lähtöisin paikallisten keräämistä adresseista.²⁷ 30 000 henkilön allekirjoittama adressi sai lempinimekseen ”*Monster Petition*” (hirviö anomus) massiivisen fyysisen kokonsa ansiosta. Adressin sivut liimattiin yhteen, niin että lopulta sen fyysiseksi pituudeksi tuli noin 260 metriä. Historiaioitsija Judith Smart on tutkinut Australian naisasialiikkeitä ja tullut tulokseen, että *Monster Petition*:n allekirjoitusten keräämiseen osallistuivat varsinkin keskiluokan naiset. Ylempien luokkien naiset taistelivat vapaustaistelua enemmänkin uskonnollisten järjestöjen riveistä, kun taas työväenluokkaiset naiset vaikuttivat työväenjärjestöissä.²⁸

Monster Petition -adressi esiteltiin Viktorian parlamentille syyskuussa 1891. Se yhdistettiin *Constitution Amandment Act* -lakiesitykseen, jonka tarkoitus oli päivittää perustuslakia. Naisten äänioikeuden lisäksi perustuslain muutosehdotuksessa yritettiin muuttaa miesten omaisuuden määrään perustunutta moniäänistä äänioikeutta yksiääniseksi. Ehdotuksen iskulause oli ” *Yksi mies, yksi ääni.*”²⁹ Liberaalien parlamenttiedustaja James Munro (1832–1908) puolsi suffragistien *Monster Petition* ehdotusta ja esitteli sen parlamentille. Adressin esipuheessa siteerataan Abraham Lincolnin kuuluisaa Gettysburgin puhetta ja siinä vaaditaan kansalaisten hallintoa, kansalaisten hoitamana, kansalaisia varten.³⁰ Munro tiedusteli puheenvuorossaan parlamentin edustajilta, miksi kansakunnan puolikkaalta on evätty oikeus äänestämiseen? Parlamentin pohtiessa kantaansa perustuslain muuttamiseen, *Constitution Amandment act*:n esittelijät epäröivät. He pelkäsivät, että samaan käsittelyyn yhdistetty äänioikeuslaki kaataisi

²⁶ Grimshaw 2009, 39.

²⁷ Jordan 2017, 84-85.

²⁸ Smart 2000, 52-58.

²⁹ ”*One man, one vote.*”

³⁰ *Government of the people, by the people, for the people* - Lincoln 2000 (alkp. 1863), passim; *Victoria Parliamentary Debates Volume 67. Jun-Sep 1891.*, 1617.

koko lakiehdotuksen ja näin ollen naisten äänioikeusesityksestä päätettiin luopua, ennen kuin se esiteltiin ylähuoneelle.³¹

Vaikka *Monster Petitionia* ja naisten äänioikeuskysymystä ei lopulta käsitelty ylähuoneessa, ne motivoivat *Melbourne Punchin* irvileukoja kommentoimaan naisten mahdollista äänioikeutta. Vuoden 1891 lokakuun 1. päivän *Melbourne Punchin* numerossa, joka ilmestyi vain muutaman päivä adressin esittelyn jälkeen, esiintyy useampi maininta naisten äänioikeustaistelusta ja edustaja James Munrosta. *Political Bowling Green* -palstalla valtavaa adressia kuvattiin uudennaiseksi oudoksi huonekaluksi, jonka Munro nosti esittelypöydälle. Vitsissä edustajat toteavat, ettei kyseessä voinut olla nenäliinavyö, vaikka se kovasti sitä muistuttikin. Munron olemus lakiehdotusta esitellessä oli niin kärsivä ja käheääninen, että hänellä olisi ollut nenäliinoille selvästi vielä käyttöä.³² Nenäliinat yhdistettiin englantilaisessa kulttuuripiirissä vahvasti naiseuteen ja feminiinisyyteen toisin sanoen tunteiluun ja heikkouteen. Näin ollen vitsissä nauretaan Munron ”feminiinisille” ajatuksille yhdistäen häneen feminiinistä materiaalia ja pukeutumiskulttuuria nenäliinojen avulla.³³

Samassa julkaisussa ilmestynyt *Female Suffrage* -teksti kommentoi naisten äänioikeuskysymystä *Political Bowling Green* -palstaa voimakkaammin.³⁴ Varsin antisuffragistinen kommentti maalailee kuvia mieleltään heikoista naisista, jotka äänestävät vain miehensä tahdon mukaan. Kirjoittaja vertaa aikansa naista täydelliseen roomalaiseen emäntään Cornelia Africanaan (195–115 eaa.), jolle lapset olivat kuin koruja. Rooman Cornelia oli hyveellinen ja vaatimaton nainen, joka miehensäkin kuoleman jälkeen suojeli tämän kunniaa ja keskitti omat voimavaransa kotiin ja lapsiin.³⁵ Tekstin aikainen Cornelia kuvailee antiikin Cornelian tavoin lapsiaan koruiksi. Itsekkäästi ja ahneasti hän on kuitenkin kääntynyt kauaksi hyveellisen Cornelian tavoista ja ohjailee lapsiensa, varsinkin tyttäriensä, mielipiteitä.³⁶ Näin lapset äänestävät tulevaisuudessa 1890-luvun Cornelian poliittisen agendan mukaan. Kirjoittaja ehdottaakin vitsikkäästi, että lakiehdotuksen kuvausta pitäisi muuttaa *yksi mies, yksi äänestä yksi lapsi, yksi ääni* muotoon.³⁷ Vitsistä paistaa pelko, suffragistien äänivallan voimistumisesta

³¹ *Monster Petition*, passim. Internetlähde.

³² *Melbourne Punch* 1.10.1891, 3. *Political Bowling Green*. suom. Poliittinen pelikenttä.

³³ Soile Ylivuoren sukupuolihistorian seminaari kevät 2019. Helsingin yliopisto.

³⁴ *Female Suffrage*, *Melbourne Punch* 1.10.1891, 2.

³⁵ Cornelia Africanalla oli kolme lasta. Tytär Sempronია, joka nai korkea-arvoisen Scipio Aemilianuksen, sekä kaksi poikaa Tiberius ja Gaius Gracchus. Molemmat heistä nousivat kansantribuuneiksi, mutta kokivat lopulta traagiset kohtalonsa. Henrikson & Westerlund 1993, 520.

³⁶ *Cornelia, pointing her children, said – "These are my jewels." The Cornelia of the present day will proudly range her children – especially her daughters – in serried array, and exclaim: "Produce your candidate. These are my votes.* *Female Suffrage*, *Melbourne Punch* 1.10.1891, 2.

³⁷ *One child, one vote.*

ja siitä kuinka he opettaisivat tyttärensä äänestämään massana miehiä vastaan. Kirjoittajan mukaan oikeat naiset eivät tarvitse äänioikeutta. He äänestäisivät vain miestensä käskyn mukaan. Poliitiikkaan osallistuminen myös turmelisi heidän viattomuutensa, sekä myrkyttäisi heidän hyveellisen mielensä:

...naiset, jotka ovat oikeasti vain naisia- naisia, jotka eivät ole tasa-arvoisia vaan miestä ylempänä, naiset joita rakastamme, kunnioitamme, varjelemme ja joskus pieksemme. Se on sanomattakin selvää. Me pieksemme koiramme, vaikka rakastamme sitä. Me pieksemme lapsiamme, vaikka rakastamme heitä, mutta me emme halua koiramme ja lapsemme saavan äänestää. Jos me annamme heille äänioikeuden, he käyttäisivät sitä vain niin kuin me käskemme heidän käyttää sitä. Koira haukkuisi ja lapset buuaisivat kandidaatillemme, ja vaikka kuinka välitämme vaimoistamme, lapsistamme ja koiristamme, emme halua vetää heitä alas koppavan ja juonittelevan miehen tasolle.³⁸

Äänioikeutettu nainen ei olisi enää nainen, muttei myöskään tasa-arvoinen miehen kanssa vaan hän olisi turmeltunut heijastus jostain ennen niin kauniista. Tämänlaiselle miesten valtaa vastaan taistelevalle naiselle ei haluttu antaa vaikutusmahdollisuutta. Kirjoittaja ei näe mitään syytä miksi naisilla pitäisi olla oikeus äänestää. Tekstin lopussa hän kuitenkin ehdottaa, että lakiehdotuksen annettaisiin mennä läpi, jotta niillä naisraukoilla, jotka ovat tuomittuja epäreiluun elämään ilman miehiä ja rakkaita, olisi elämässään edes jotain sisältöä.³⁹ Kirjoittajan patriarkaaliset mielipiteet nousevat tekstistä selvästi esiin. Nainen äänestäisi niin kuin hänen isäntänsä häntä käskisi. Naisten suora vertaaminen lapsiin ja lemmikkieläimiin kielii kirjoittajan mielipiteestä naisen asemaa kohtaan. Kirjoittaja näkee naiset hyveellisyyden sanansaattajina ja hänellä onkin selvä mielipide, millaista oikeanlainen feminiinisyys on.

Melbourne Punchin sivuilla *Monster Petition* ja suffragistien äänioikeustaistelu nähtiin vääränlaisten naisten pyrkimyksenä saavuttaa poliittista huomiota, sekä heikkojen aviomiesten epäonnistumisena. Valtava adressin allekirjoitussuosio innoitti äänioikeustaistelijoita

³⁸ *Women who are simply women – women who are not the equal, but the superior of men – women whom we love, respect, honour and sometimes beat – but that goes without saying. We beat our dog, but we love him. We beat our children, but we love them: but we do not want our dog or our children to have votes, IF we gave them the franchise it would be only to record it as we told them. The dog would bark and the children barrack for our candidate, but as we love our wives, our children and our dogs. We do not wish to bring them down to the level of lordly, scheming man.* Female Suffrage, *Melbourne Punch* 1.10.1891, 2.

³⁹ Ibid.

keräämään allekirjoituksia adresseihin ympäri Australiaa ja Iso-Britanniaa. Suurin osa niistä kaikui parlamentin päättävien miesten kuuroille korville. Viktorian parlamentin edustaja George Turner tiivistää kollegojensa suhtautumisen adresseihin parlamentin istunnossa elokuussa 1898, kun käsittelyssä oli jälleen yksi kahdeksastatoista epäonnistuneesta lakiehdotuksesta provinssin naisten äänioikeudelle. Hän kuvaa esitystä puoltavassa puheenvuorossa, kuinka äänekkäästi oikeuksistaan kampanjoivat naiset nähdään säädyttöminä, mutta jos he eivät sitä tee he eivät yleisön mielestä halua äänioikeutta tarpeeksi. Jos he esittävät adresseja parlamentille, vastaus on, että sen ovat allekirjoittaneet vain harvat ja tietynlaiset naiset ja taas, jos he eivät esitä adressia on se selvä merkki siitä, etteivät naiset oikeastaan edes halua äänestää.⁴⁰

Parlamentin edustajat eivät antaneet naisille edes mahdollisuutta toimia niin, että äänioikeuskampanjointi olisi ollut oikeutettua tai heidän mielestään suotavaa. Australaasian alueen sukupuolihistorian ja suffragistitutkimuksen uranuurtaja Patricia Grimshaw:n mukaan Viktorian alueen suffrageteilla oli vastassaan silloisen Australian alueen konservatiivisin parlamentti.⁴¹ Naisten äänioikeuden esteenä olivat valtapoliittiset kysymykset. Viktorian provinssin miesten äänioikeus liittyi omaisuuden määrään ja palkkatuloihin. Naisten äänioikeutta koskevissa lakiesityksissä yritettiin saada tasa-arvoinen ja samoin säännöin tapahtuva äänestys kahdelle eri sukupuolelle. Yleisessä, omaisuuden määrään ja palkkatuloihin perustuvassa äänioikeudessa ylempi luokka antaisi valtaansa suoraan alemmalle luokalle. Pääsääntöisesti 1890-luvun australialaisen keski- ja yläluokan keskuudessa oli tapana, että mies omisti perheen koko omaisuuden, vaikka esimerkiksi Viktorian provinssissa naimisissa oleville naiselle annettiin mahdollisuus henkilökohtaisen omaisuuden omistamiseen jo vuonna 1884.⁴² Työväenluokka eli palkkatuloista, ja osalla työläisnaisista olisi ollut riittävät tulot äänioikeuteen, jos miesten äänioikeusjärjestelmä olisi kopioitu suoraan yhtäläiseksi äänioikeudeksi.⁴³ Äänestäjien määrä olisi kasvanut, samoin kuin työväenluokan suhteellinen äänimäärä. Parlamentin sosiaalikonservatiivinen enemmistö ei voinut hyväksyä sen valtaa vähentäviä lakiehdotuksia. Parlamentin pöytäkirjoista selviää, että naisten suhteellinen määrä olisi edustajien mukaan hajottanut sosiaalikonservatiivien äänivallan.⁴⁴ Suffragetit pyrkivät tasa-arvoiseen toimijuuteen yhteiskunnassa miesten kanssa. Patriarkaalinen

⁴⁰ VPD 1898, 789.

⁴¹ Yhteistä Australasia nimitystä käytettiin Australian ja Uuden-Seelannin kolonioista, joiden yhdistymistä pohdittiin Australian kansanyhteisön perustamiseen saakka. Grimshaw 2009, 39.

⁴² Grimshaw 2009, 39–41.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ VPD 1898, 792.

yhteiskuntajärjestelmä hidasti kehitystä kuitenkin huomattavasti ja piti naisen sukupuolelleen suunnitellussa alisteisessa asemassa.

2.2 Uusi nainen

Konservatiiviset miehet, eivät pystyneet hiljentämään liberaaleja, tasa-arvoa vaativia ääniä kuitenkaan loputtomiin. Suffragetit onnistuivat ajamaan läpi äänestyslain uudistuksen Etelä-Australian provinssissa vuonna 1894. Kolonian perustuslain muutos astui voimaan vuodenvaihteessa 1895 ja ensimmäiset vaalit, joissa naiset pystyivät antamaan äänensä, järjestettiin heti seuraavana vuonna. *Melbourne Punch*issa kommentoitiin Etelä-Australian provinssin lakimuutosta heti sen astuttua voimaan.

Tammikuun 3. päivän *Melbourne Punch* numerossa julkaistiin koko sivun kokoinen pilakuvasarja naisten oikeudesta erilaisiin yhteiskunnan asemiin.⁴⁵ Piirros on otsikoitu: ”*Elevation or Degradation?*” ja sen alaotsikossa selvennetään kuvan olevan kommentti Uuden-Seelannin edistyneille naisille, jotka vaativat naisille mahdollisuutta toimia kaikissa samoissa asemissa, kuin miestenkin.⁴⁶ Naisten äänioikeus laillistettiin Uudessa-Seelannissa vuonna 1893.⁴⁷

Kuvakokonaisuus rakentuu viidestä eri kohtauksesta. Kuvasarjassa leikitellään ajan sukupuolirooleilla ja stereotypeilla. Ensimmäisessä kuvassa naiset ovat pukeutuneet matruusiasuihin ja he reivaavat purjetta kiikkuen köyden varassa korkealla mastossa. Kuvateksti kommentoi heidän touhuaan: ”*Hän voisi olla kotona lieden ääressä.*”⁴⁸ Piirtäjä osoittaa hyvin selvästi naisten olevan heille sopimattomassa paikassa. Keskimmaisessa ja suurimmassa kuvassa esitellään suffragistinaisia lapioiden ja hakkujen varsissa. Selässään nämä naiset kantavat huutavia lapsia. Miehet istuvat viereisissä nojatuoleissa poltellen piipputupakkaa. Kuvateksti selventää kuvan esitystä entisestään: ”*Naisen todistettua paremmuutensa työnteossa, palataan vanhaan aboriginaalien tapaan. Naisen tulee tehdä kaikki työ, ja mies, epämiehekäs mies, tulee aina olemaan tyhjäntoimittaja.*”⁴⁹ Sen lisäksi, että kuvatekstin kuvaus on nykypäivänä luettuna lapsellinen parkaisu: ”Tee itse kaikki, jos kerran olet parempi siinä” on siinä viitteitä rodullisesta suhtautumisesta naisten työhön. Valkoiselle

⁴⁵ *Elevation or Degradation, Melbourne Punch* 3. tammikuuta 1895, 8.

⁴⁶ Jalous vai rappio?

⁴⁷ Evans 2003, 139–140.

⁴⁸ *She could be at home among the main-top-gals. Main-top-gals* viittaa lieden levyihin.

⁴⁹ *Having demonstrated her special superiority for work, there would be a return to the old aboriginal style. Women should do all the work, and man, weak effeminate man, would be a permanent "dead beat".*

naiselle epäsovelias työ yhdistettiin alkuperäisasukkaiden tapoihin, joka alleviivasi sen epäsovelisuutta ajan rotu- ja sukupuolirooliajattelussa. Sivistyneen valkoisen naisen ei kuulunut 1890-luvun brittiläisen tai australialaisen mallin mukaan tehdä ruumiillista työtä. Hänen tehtävänsä oli olla kodin ja sivistyksen ylläpitäjä.⁵⁰ *Melbourne Punch* -lehden mukaan naisten siirtyessä miesten työn alueella lapset jäisivät parkumaan lattialle. Viimeisessä kuvassa leikitellään edelleen naisten työllä. Kuvassa joukko miehiä heittelee kivillä karkuun juoksevaa naispoliisia. Ajan pukeutumistyylin mukaisesti naispoliisin virka-asuna toimii tumma leninki, jossa karkuun juokseminen on silminnähden hankalaa. Kuvatekstissä naispoliisin oletettiin nauttivan Uudelle-Seelannille tyypillisestä puuskaisesta juoksusäästä.⁵¹

⁵⁰ Grimshaw 2008, 188.

⁵¹ *As a policewoman she would enjoy an exciting run from the "Roaring Forties"*. "Roaring Forties":lla viitataan Uuden-Seelannin ympärillä, leveysasteilla 40 ja 50 puhaltaviin voimakkaisiin länsi-itä suuntaisiin tuuliin. Elevation or Degradation, *Melbourne Punch* 3. tammikuuta 1895, 8.

ELEVATION OR DEGRADATION ?

Kuva 1- Elevation or Degradation? *Melbourne Punch* 3. tammikuuta 1895, 8

"Elevation or Degradation?" -pilakuvassa satiiria tehdään maskuliinisoimalla naiset, joksikin miesten ja naisten sukupuolistereotypioiden välimaastossa olevaksi. Ajan sukupuolinormien vastaisesti naiset tekevät miehille perinteisesti kuuluvia fyysisiä töitä ja unohtavat heille luonnollisesti kuuluvat toimet. Naiset ovat täysissä miesten uniformuissa reivaamassa purjetta, mutta poliisin ja lapionvarressa ollessa kuvauksissa säilytetään piirteitä heidän naiseudestaan. Leningin pitkien helmojen takia juokseminen on hankalaa, eivätkä pienet lapset hoida itseään naisen tehdessä töitä. Naista ei siis irrotettu hänen luonnollisesta tehtävästään "äitiyden agendastaan" tai hänen pukeutumistyylistään, mutta ilman miehistä uniformua hänen ei nähty nousevan korkealle laivan mastoon. Sukupuolipiirteiden korostaminen ristiin eli naisten maskuliinisoiminen ja miesten feminiinisyyden korostaminen oli yleinen tapa alleviivata pilkattavaa 1800–1900-lukujen taitteen länsimaisessa kulttuuripiirissä.⁵²

Satiirissa leikitellään stereotyypeillä, ja huumorin oivallus syntyy, kun kaksi yhteen kuulumatonta luovat yhdessä jotakin uutta.⁵³ Juuri tästä vastakkaisen sukupuolen piirteiden korostamisessa toisessa sukupuolella on kyse. Jotta pila olisi mahdollisimman osuvaa, stereotyyppien tulee perustua yleisölle tuttuihin piirteisiin. Pilakuvia tutkittaessa saadaankin viitteitä ajan yleisistä asenteista ja yksilöihin sekä ihmisryhmiin liitetystä mielikuvista. Karikatyyrit pohjautuivat aikansa kauneushanteisiin. Toisin sanoen oli olemassa jonkinlainen oikea ulkomuoto, johon karikatyyriä verrattiin.⁵⁴ Viktoriaanisen ajan britti-imperiumi nojasi vahvoihin ja konservatiivisiin sukupuolirooleihin. Keskustelu naisten äänioikeudesta ja naisten murtautuminen julkiseen elämään sekä poliittiseen keskusteluun jäsensivät yhteiskunnan perustuksia. Fiktiivisessä kirjallisuudessa luotu "uusi nainen" kyseenalaisti perinteiset sukupuoliroolit. Termillä "uusi nainen" tarkoitettiin samanaikaisesti juuri aikakauslehtien ja kirjojen tarinoiden fiktiivisiä naisia, kuin todellisia naisia, jotka harrastivat uusia liikuntamuotoja ja pyrkivät naisille uusiin ammatteihin.⁵⁵ Ajankohtaisista aiheista sisältönsä tuottanut *Melbourne Punch* käytti selviä karikatyyrejä vitseissään ja "uusi nainen" olikin suosittu satiirin kohde. *Punchin* satiirissa yhdistettiin uuden naisen vaatimukset, vanhoihin sukupuolirooleihin ja ajatukseen oikeanlaisesta konservatiivisemmasta naiseudesta.

Syyskuun 3. päivänä 1898 naisasiajärjestö Women's Suffrage League antoi Victorian parlamentille lakiehdotuksen naisten äänioikeudesta provinssin sisäisissä vaaleissa. Noin kolmensadan suffragetin delegaatio ajettiin pois Victorian parlamentin ylähuoneen edustalta.

⁵² Hall D. 2014 170 ; Grimshaw 2008, 192.

⁵³ Ylönen 2001, 15.

⁵⁴ Hall D. 2014, 177.

⁵⁵ VanArsdel & Vann 1996, 254.

Työläislehti *The Tocsin* raportoi tapausta hyvin karkein kielikuvin kuvaillen ylähuoneen jäsenten tahallaan pidentäneen delegaation odotusaikaa kuumana hellepäivänä, juoden itse samppanjaa sisätiloissa. Lehden mukaan osa ylähuoneen jäsenistä oli selvästi humaltuneena, kun delegaation edustajat lopulta otettiin vastaan. Työläislehden kuvauksiin parlamentin ylähuoneen jäsenten toiminnasta tulee suhtautua erityisellä varauksella. Tapahtumareportaasi on selvästi poliittisesti vääjätynyt.⁵⁶

Melbourne Punch ei kommentoinut ylähuoneen edustan tapahtumia syyskuun numeroissaan. Tapaus kuitenkin kiihdytti yleistä keskustelua naisten äänioikeudesta Viktorian provinssissa koko loppu vuosisadaksi.⁵⁷ On todennäköistä, että *Melbourne Punch:n* toimituksessa arvioitiin tapahtumien olevan liian arka aihe ylemmän keskiluokan Viktorian asukkaille ja, ettei sitä tietoisesti haluttu kommentoida. Lehti oli sisällöltään suunnattu selvästi ylemmälle keskiluokalle. Itse lakimuutosta Australian menestyneimmässä satiirilehdessä kuitenkin kommentoitiin. Reilu viikko parlamentin ylähuoneen edustan tapahtumien jälkeen *Melbourne Punchissa* julkaistiin pilakuva ”*Women of War*”.⁵⁸ Edelliset viikot *Melbourne Punchin* sivuilla käsiteltiin kiihkeästi Australian osuutta imperiumin sotavoimissa ja emämaan sotajoukoissa.⁵⁹ ”*Women of War*” pilakuvassa yhdistettiin kaksi erittäin ajankohtaista teemaa. Armeija on tunnetusti hypermaskuliininen järjestelmä. Pilakuvassa kommentoidaan aiemmin tehdyn lakiehdotuksen esittelyä, jossa todettiin naisten pystyvän sodassa samaan, kuin miehet.⁶⁰ Samoin, kun viisi vuotta aiemmin julkaistussa pilakuvassa, ”*Elevation or Degredation?*”, naiset asetetaan miesten rooliin unohtamatta kuitenkaan heidän naiseuttaan ja siihen luonnollisuuden nimissä liitettyjä piirteitä.

⁵⁶Maddigan 2008, 174.

⁵⁷Ibid.

⁵⁸Women of War, *Melbourne Punch* 15.9.1898, 5.

⁵⁹*Melbourne Punch* 8.9. & 1.9. 1898, passim.

⁶⁰Women are quite as capable as men of learning the use of modern weapons of warfare, in which skill more than strength now avails – From the Women’s suffrage League petition in the Legislative Council. Women of War, *Melbourne Punch* 15.9.1898, 5.

Kuva 2- Women of War, *Melbourne Punch* 15.9.1898, 5.

Kuvassa on kaksi osaa. Vasemmanpuoleisessa osassa kuvan naiset on sijoitettu sotalaivan kannelle. Naiset on kuvattu rankkaan ruumiilliseen työhön käyttämään laivan tykkiä. He ovat kenties hyökkäyksen kiireessä unohtaneet peittää yläruumiinsa. Alaruumista peittävät alushameet, jottei lukija erehtyisi heidän sukupuolestaan. Ajan patriarkaalisen yhteiskunnan ihannenainen oli siveellinen, eikä tehnyt ruumiillista työtä. Tässä kuvassa naisilta vietiin sotimisen yhteydessä siveys, joka oli suuressa ristiriidassa oikeanlaisen naiseuden kanssa. Viereisessä kuvassa naisia ei ole riisuttu, vaan päinvastoin heidän kiinnostustansa vaatteisiin ja muotiin on korostettu satiiriselle tasolle asti. Kuvassa naiset istuvat konekiväärin takana kukkaisissa ”kevätuniformuissa”. Näin korostetusta naiseudesta saadaan satiirista yhdistämällä se maskuliinisuuden ydinalueelle. Sodan lisäksi teknologia nähtiin maskuliinisuuden omimana kenttänä, jossa feminiinisyydellä ei ollut tilaa. *Punchin* sivuilla nainen ei pystynyt samaan, kuin mies. Naisten tavoitteena oli tulla miesten kaltaisiksi, mutta yritykset epäonnistuivat jatkuvasti naisen sukupuolen ”luonnollisten piirteiden” ja kahleiden, kuten siveyden ja vaatteiden takia.

2.3 Epäonnistunut mies

Uusi poliittinen nainen järisytti maskuliinisen ja konservatiivisen maailman perustuksia.⁶¹ Miehet eivät kuitenkaan jääneet sanattomiksi naisten noustessa vaaliurnille. Seuraavassa kappaleessa käyn läpi, millaista kuvaa miehet rakensivat poliittisesta naisesta. *Melbourne Punchin* vuoden 1895 tammikuun 10. päivän lehdessä esitettiin useampi pilapiirros ja satiirinen tarina, joissa vihjaillen soimattiin miehiä siitä, että he antoivat naisten nousta barrikadeille. Silan Snell nimimerkillä kirjoitetussa tarinassa: ”*Won Back – The Backsliding of a New Woman*,” mielitiettynsä naisasialiikeaktivismiin kyllästynyt mies saa ovelan ajatuksen. Hän osallistuu itse naisten kokoukseen ja näyttelee innostuvansa suffragistiaatteesta. Hän esittää hurmaantuneensa naisasialiikkeen puhujanaiseen, jolloin hänen oma mielitiettynsä muuttuu mustasukkaiseksi. Mustasukkaisuuspuuskassa nainen päättää jättää naisasialiikkeen. Tarina päättyy tyytyväisen miehen halatessa vaimoaan vinkatessaan itselleen silmää peilin kautta. Tarinan opetus kiteytyy viimeiseen lauseeseen: ”*jos haluat voittaa tietyn naisen puolellesi, kosiskele toista.*”⁶²

Rivien välistä voimme lukea *Melbourne Punchia* lukevan miehen pitävän itse avaimia käsissään naisen käyttäytymiselle. Naisen tahdon alle jäävät miehet nähtiin lehden vitseissä uhkana yhteiskunnalle ja sen jatkumolle.⁶³ 1800-luvun lopun ”uusi nainen” vaati autonomisempaa asemaa avio- ja perhe-elämässä samalla, kun Iso-Britanniassa syntyvyys laski.⁶⁴ Huoli imperiumin jatkuvuudesta saavutti myös koloniat. Samaisessa tammikuun 10. päivän numerossa esitetyssä pilakuvassa naiset ruoskivat kärryjen päältä miesvaljakkoa. Puuhun on kiinnitetty kyltti: ”*Vauvat ehdottomasti kielletty*”.⁶⁵ Pelko naisten kääntymisestä massana miehiä vastaan oli nähtävästi todellinen. Näistä pilakuvista voimme pohtia, millaista oikeanlainen maskuliinisuus oli *Melbourne Punch* -lehden sivuilla.

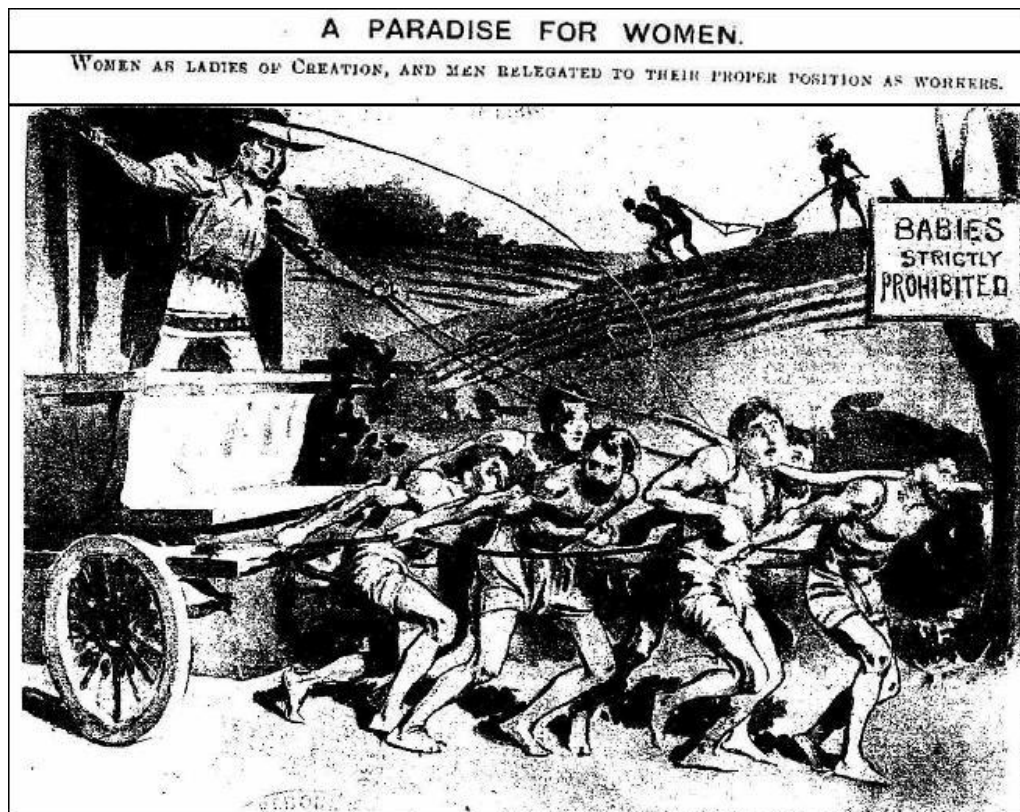
⁶¹ Grimshaw, 192.

⁶² ” *If you want to win one woman, woo another.*” *Won Back – The Backsliding of a New Woman*, *Melbourne Punch* 10.1.1895, 20.

⁶³ *Melbourne Punch* 3.1.1895, 2; 8.

⁶⁴ Caine 1992, 249–253.

⁶⁵ *Babies strictly prohibited. A Paradise for Woman*, *Melbourne Punch* 10.tammikuuta 1895, 18.

Kuva 3 - A Paradise for Women. *Melbourne Punch* 10.1.1895, 20.

Melbourne Punchin rakentama oikea mies seurasi urheilua. Jokaisen lehden numerossa ilmestyi laaja urheilukatsaus otsikolla *Sports and Play*, sekä hevosurheiluun keskittyvä *Turf Flotsam and Jetsam*- kolumni. Marraskuusta 1894 tammikuuhun 1895 näissä kolumneissa käsiteltiin vuoden vaihteessa pelattua krikettiotteluiden sarjaa Englantia vastaan. Englanti voitti viiden ottelun sarjasta kaksi ensimmäistä ottelua. *Melbourne Punchin* pilapiirtäjät miettimään, onko hävinneellä mitään syytä jatkaa elämää.⁶⁶ Edellä mainitussa lehden numerossa ilmestyi kokosivun kokoinen *Topics of the Week* -pilakuva, joka käsitteli turnauksen toisen krikettiottelun tulosta.⁶⁷ Pilakuvassa naureskellaan hävittyjen otteluiden aiheuttamalle miesten ylidramaattisille reaktioille. Pienissä kuvissa epätoivoiset miehet ovat valmiina hyppäämään painon kanssa mereen, ampumaan itsensä tai juomaan myrkkyä, jotta häviön tuska hälvenisi. Eräs mies seisoo pelastusarmeijan vaakunan alla katsellen kaihoisasti taivaalle.

⁶⁶ Englanti voitti sarjan otteluvoitoin 3-2. Ks. *Australia versus England: a pictorial history of every test match since 1877*.

⁶⁷ *Topics of the Week*, *Melbourne Punch* 10.1.1895, 24.

TOPICS OF THE WEEK.

Kuva 4- Topics of the Week. *Melbourne Punch*, 10.1.1895, 24.

Kuvassa huomion vie kuitenkin sivun keskiosan suuri tummanpuhuva kuva, jossa pappi saarnaa järkyttyneelle miesjoukolle:

*”Kuinka mahtavat ovatkaan kaatuneet. Älkää kertoko tästä Surreyssa, älkää julkaisko tätä Lontoon kaduilla, muutoin Englannin tyttäret iloitsevat ja ihmiset taputtavat käsiään sen seurauksena iloissaan. Veljet, olemme hävinneet ottelun.”*⁶⁸

Kuva on tulkittava kommentiksi Etelä-Australian naisten äänioikeuden saavutukselle. Saarnaa kuunteleva joukko koostuu kokonaisuudessaan miehistä. Kuvatekstin avulla pilakuvan pystyy krikettimaailman ulkopuolelle. ”... muutoin Englannin tyttäret iloitsevat...” *Melbourne Punchin* sivuilta päätelleen kriketin seuraajista suurin osa oli miehiä, tässä pilakuvassa naiset innostuvat vedonlyönnistä vain yllättävän selkein antisemitistisin piirtein stereotyyppisoidun vedonvälittäjän ansioista. Pilakuva varoittaa emämaan naisten innostuvan Etelä-Australian suffragistien saavutuksesta ja tiedon levittäminen lietsoo naisia taistelemaan oikeuksistaan myös muualla. Ottelulla, johon saarnaaja viittaa tarkoitetaan huomattavasti suurempaa kamppailua, kuin taistelua imperiumin krikettiherruuden tittelistä. Miehet näyttävät maansa myyneiltä ja varmoilta, että tuomio olisi vielä edessä.

Kuten edellä on todettu, 1890-luvun alun poliittisessa murroksessa miehet pelkäsivät naisten kääntyvän sukupuolena heitä vastaan heti saadessaan äänioikeuden. Näyttöä naisten äänestyskäyttäytymisestä ei ollut paljoakaan. *Melbourne Punch* ei ollut vuoden 1895 tammikuun 3. päivän numerossaan kuitenkaan paniikissa naismassojen takia. Etusivun kääntöpuolella ilmestyneessä ”*The Female Vote*” tekstissä anonyymi kirjoittaja myöntää naisten oikeuden äänestämiseen.⁶⁹ Asiaan liittyi kuitenkin mutkia: kirjoittajan mielestä Etelä-Australian asukkaiden ei tulisi olla huolissaan ensimmäisten äänestysten tuomasta vallan tasapainon muutoksista:

⁶⁸ ”How are the mighty fallen: Tell it not in Surrey, publish it not in the streets of London, lest the daughters of England rejoice, and the people thereof clap their hands with joy – Brethen we’ve lost the match.”

⁶⁹ *The Female Vote*, *Melbourne Punch* 3.1.1895, 2.

Naisten äänioikeus olisi äänien lisä, ei tasapainon muutos. On selvää, että aluksi naisten etäinen suhteutuminen heille uuteen vaalikampanjointiin antaa luonnonoikuille – epäonnistuneille vaimoille ja yksinäisille piioille – hetkellisen vallan, joka saattaa näyttäytyä häiritsevänä elementtinä vaaliuurnilla. Nyt, kun ”uudesta naisesta” kehitetty ”oikea nainen” on koulutettu, näin ei välttämättä tapahdu.⁷⁰

Ensimmäisissä vaaleissa oli kirjoittajan mukaan mahdollista, että vain naisasialiikkeen fanaatikot käyttävät äänioikeuttaan.⁷¹ Hän viittaa myöhemmin tekstissään Coloradossa vuonna 1893 järjestettyihin vaaleihin, joissa naisten äänestyskäyttäytyminen jakaantui miesten äänestyskäyttäytymistä vastaavalla tavalla. Naiset eivät äänestäneet joukkona miehiä vastaan vaan yksilöinä. Tästä huolimatta vielä kolme vuotta myöhemmin, sukupuolittunutta äänivyöryä ja siitä seuraavaa miesten äänivallan murtumista pelättiin Viktorian parlamentin lakiasäättävässä parlamentissa, kun kesän 1898 ehdotus naisten äänioikeudesta oli käsittelyssä.⁷²

2.4 Suffragistia rakentamassa

Syvempää analyysia *The Female vote* -tekstissä vaativatkin kielikuvat, joilla oletetusti mieskirjoittaja kuvailee ”vääränlaisia” naisia. Suffragetteja kuvailtiin alentavin ilmauksin: luonnonoikkuina, epäonnistuneina vaimoina ja yksinäisinä piikoina. Naisasialiikkeiden naiset eivät edustaneet kirjoittajan mielestä ajan ihanteellisen naiseuden päämääriä. Äänekkäästi sosiaalisen roolinsa ulkopuolelle pyrkivät naiset erotettiin patriarkaatin toivomasta oikeanlaisesta feminiinisyydestä. Melbournen yliopiston historian professori Diane Hall on päättänyt samanlaiseen analyysiin tutkiessaan *Melbourne Punchin* toiseuttavaa ja halveeraavaa pilakuvitusta etnisyyden näkökulmasta. Tutkimuksessaan ”*Now him White man*” Hall analysoi irlantilaisista piirrettyjä kuvia ja rotustereotypioita ja päätyy tulokseen, että ei toivotut ryhmät asetettiin alemmalle tasolle karikatyyrisoimalla heidät huonommiksi, tyhmemmiksi, eläimellisimmiksi, kuin toivotut, oikeanlaiset ryhmät.⁷³ Satiirilehden kielenkäyttö todistaa, että

⁷⁰ Ibid. *The female vote would be an addition pro rata (proportion), not a balance of power. There can be no doubt that at first the holding aloof of women from the novel contact with electioneering will give Nature's mistakes – wife failures and sweetheart-less maids – a power that may for a while act as a disturbing element at the ballot-boxes ; but it will not be for long. Possibly it will not happen at all, now that the true woman, as distinguished from new woman, has been educated.*

⁷¹ Tässä viitataan vuoden 1896 tuleviin vaaleihin, jossa naiset saavat käyttää äänioikeuttaan ensimmäistä kertaa Etelä-Australiassa. Women and Politics in South Australia, internetlähde *Women and Politics in South Australia - South Australian women gain the vote: Overview*. 2009, passim.

⁷² VPD 1898, 790-792.

⁷³ Hall, D. 2014, passim.

samanlaista eriarvottamista on käytetty myös sukupuolen sisällä eron tekemiseen ei pelkästään sukupuolten välillä. Sosiologi Stuart Hall teorioi tällaisia merkitysten muodostumia pohtiessaan, kuinka kulttuuria dominoiva normaali antaa merkityksiä ja näin rakentaa vähemmistöstä tietynlaista representaatiota. Pilakuvat ovat joukko symboleita, joihin on sisään kirjoitettu humoristinen lataus. Niiden kieli on kirjoitetun kielen kaltainen sopimus symboleista, joille annamme merkityksiä ja vivahteita.⁷⁴ Miesten suffrageteista tekemien vitsien ja pilakuvien avulla lehti siis intentionaalisesti loi mielikuvia, jotka konstruoivat toivottua feminiinisyyttä, osoittamalla satiirin avulla mikä oli vääränlaista. Oikeanlaista sukupuoliroolia ei rakennettu pelkästään intentionaalisen lehdistön kautta vaan sitä kuvattiin myös tieteessä. Luonnontieteiden ja psykologian, sekä niihin liittyvän kategorisoinnin nousuhuumassa ajan sukupuolirooleja refleктоitiin totuuksina.

Charles Darwinin *Lajien synty* -teoksen julkaisu 1880-luvulla oli lähtölaukaus sosiaaldarwinismin syntyyn.⁷⁵ Kasvonpiirteiden ja kallojen mittaamisen avulla pääteltiin ihmisten evoluutiota. Myöhemmin 1900-luvun alussa uskottiin, että eugeniikan avulla pystyttiin jalostamaan rodun ja sukupuolten haluttuja piirteitä. Luonnonvalinta ja vahvimman selviäminen löysivät termeinä tiensä tieteeseen ja niillä perusteltiinkin sosiaalista hierarkiaa niin sukupuolten, kuin rotujen ja luokkien välillä. Vaikka eugeniikan kultakausi sijoittuikin 1900-luvun alkupuolelle, käytettiin tiedettä jo 1890-luvulla oikeuttamaan naisen alisteinen asema yhteiskunnassa. britti taidehistorioitsija Lisa Tickner esittää, että tiedepiireihin oli pesiytynyt ajatus dualististen sukupuoliroolien hämärtymisen tuhoisuudesta jo Edward Gibbonin 1700-luvun lopulla julkaistun *Rooman valtakunnan rappio ja tuho*- teoksen jälkeen. Maskuliiniset naiset ja feminiiniset miehet tuhoavat tässä ajatuksessa siis mahtavimmatkin imperiumit.⁷⁶

Melbourne Punch – lehdessä tiedettä käytettiin todistamaan naisen aseman oikeutetusta muun muassa vuoden 1895 helmikuun 7. päivän numerossa.⁷⁷ Etusivun ajankohtaispalsta ”*Current Notes*” artikkelissa oli siteerattu kuninkaallisen naistensairaalan lääkäri Felix Meyerin kommenttia naisten kansalaisoikeuksiin. Meyerin mukaan:

⁷⁴ Hall 1997, 1-20.

⁷⁵ Origin of Species 1859.

⁷⁶ Tickner 1987, Tarkista sivunumero!!!

⁷⁷ Current Notes, *Melbourne Punch* 7.2.1895, 1.

Uusi nainen, vaikka kuinka herkullinen tämä aihe olisikin syvällisemmälle keskustelulle, en voi sallia sitä itselleni. Minulla olisi varmasti vaikeuksia [...] määrittää lajit. Luonnossa kaikki [...] keräävät enemmän huomiota, kuin normaalit, eikä uusi nainen ole siitä poikkeus. Jos, miehisyys on hänen huomioitavin piirteensä niin silloin myös ”uuden miehen” tulee verrattain naisellinen. Heille, jotka haluavat naiselle hyvinvointia ja korkeampaa koulutusta, mitä se ikänä tarkoittaakaan, tulee osoittaa, että todisteet lisääntymisen vaikutuksesta hermoston kehitykseen ovat jopa vihamielisiä. Sukupuolten väliset rakenteelliset erot ovat tehostuneet aikojen saatossa, tärkein näistä on miesten suurempi aivokapasiteetti ja varsinkin etuotsalohkojen kehitys, joissa korkein ajattelu tapahtuu. Hänellä takaraivon lohkot, joissa tunneajattelu tapahtuu, ovat kehittyneet naista huomattavasti heikommin. Jos ajatus mentaalisen kehittymisen painottumisesta fyysikaalisen yli leviää, eli kuten naisen huomioimisesta, kuin miehen, on olemassa syy pelätä ihmiskunnan rappiota.”

Meyer perustelee miesten ja naisten sosiaalista hierarkiaa ajalleen hyvin tyypillisesti tukeutuen uskottuihin fyysisiin ja frenologisiin todisteisiin, joissa luonteen piirteet ja kyvyt mitattiin ihmisten kallojen muodoista. Hän myös esittää lisääntymisen olevan raskas ja stressaava prosessi naisen keholle. Vaikkei hän lainauksessa suoraan sitä sanokkaan, hän vihjaa, että naisen tulee pysyä luonnollisessa asemassaan perheen ylläpitäjänä ja lasten kantajana. Synnytettyään nainen ei ole Meyerin mukaan enää kykenevä samanlaisiin mentaalisiin prosesseihin, kuin aiemmin Ja juuri synnyttäminen on naisen luontainen tarkoitus. *Melbourne Punchin* ”toimittaja” jatkaa Meyerin ajatusta artikkelin loppuosassa:

*Nämä ovat sosiaalisen asiantuntijan ajatuksia, jonka ammatillinen ymmärrys antaa hänelle tarkkailijan kiinnostuksen hänen rotuaan kohtaan. Hän on yksi Naistensairaalan arvostetuista kirurgeista ja antaa harkitun mielipiteensä, että kaikki yritykset muokata luonnonlakeja tuovat rappion, eivät kehitystä. Todellista naisten edistystä ei saavuteta miestä apinoimalla, vaan löytämällä oma luonnollinen paikkansa. Miehen tasolle kehittymisen sijaan nainen hyötyisi ottamalla askeleen taaksepäin kohti menneen ajan täydellistä naista.”*⁷⁸

Melbourne Punchin kirjoittaja allekirjoittaa tohtori Meyerin ajatukset naisen luonnollisesta asemasta. Pelko uuden naisen aiheuttamasta yhteiskunnallisesta sekasorrosta, on siis nähtävillä myös satiirilehden sivuilta. Tämän vuoden 1895 helmikuun 7. päivän ”Current Notes” katsausta lukiessa, jäin pohtimaan sen mahdollista ironista lähestymistä aiheeseen. Tekstissä ei kuitenkaan anneta ironialle tyypillisiä yliampuvia stereotyyppisiä hahmoja tai hullunkurisia selvitysehdotuksia esitettyihin ongelmiin. Ajan yleinen keskustelu ja viktoriaanisten viikkolehtien yleinen patriarkaalinen agenda puoltavat ajatusta, että tässä artikkelissa on kyse oikean mielipiteen ilmaisusta. Tutkijat Fraser, Green ja Johnston ovat selvittäneet *Gender and the Victorian Periodical* -teoksessa viktoriaanisen aikakauslehdistön ylläpitäneen kaksinapaista sukupuolten kahtiajakoa.⁷⁹ Helmikuun 7. päivän *Current Notes*:n kirjoittaja lopettaa artikkelinsa viittaamalla menneeseen ja parempaan aikaan romantiikan ajan englantilaisen hovirunoilija William Wordsworthin (1770–1850) *Perfect Woman* runon säkeellä: ”Täydellinen nainen, ylväästi suunniteltu, Lämmittämään, hoivaamaan ja komentamaan”.⁸⁰ Kirjoittaja haluaa muistuttaa lukijoita paremmasta ajasta ja paremmasta naiseudesta. Hän myös kehottaa kaikkia naisten äänioikeuden kannattajia, uuden naisen ihailijoita ja kirkuvien sisarten⁸¹ tutustumaan tohtori Felix Meyerin ammatilliseen näkemykseen tarkemmin.⁸²

⁷⁸ *These are words that come from a medical and, we might add, a social expert – a man who to his professional knowledge adds a keen and observant interest in his race. He is one of the honorary surgeons of the Women’s Hospital, and he gives it as his deliberate opinion that any attempt to interfere with the laws of nature will result not in advance, but in degeneration. The true “advance of womankind lies not in aping man, but in understanding herself upon the lines on which nature has formed her. Instead of “advancing” to man’s level, woman would gain by retrograding towards the perfection of the woman of bygone age. Melbourne Punch 7.2.1895, 1.*

⁷⁹ Fraser et al. 2003, 198.

⁸⁰ *A perfect Woman, nobly plann’d, To warm, to comfort, and command* Luettu 4.3.2019, yourdailypoem.com.

⁸¹ *Shrieking sisters*

⁸² *To the advocates of woman suffrage, the admirers of the new woman and the shrieking sisters generally we commend a study of Dr. Meyer’s presidential address. Current Events, Melbourne Punch 7. helmikuuta 1895, 1.*

”*Kirkuvat sisaret*” oli antisuffragistien käyttämä pilkkanimi naisasialiikkeiden äänekkäistä naisista. Kuvaukseen liitettiin usein kirkumisen lisäksi laihan ja vanhan naisen ulkonäkö. Stereotyyppinen *kirkuva sisar* oli ääripää halutusta rauhallisesta ja rakastavasta naiseudesta. Termin käyttö yleistyi brittiläisten suffragistien aloitettua väkivaltaisuudet Iso-Britanniassa 1900-luvun ensimmäisen vuosikymmenen lopulla.⁸³

1890-luvun australialainen suffragistiliike agendana oli käyttää parlamentaarisia väyliä naisten aseman parantamiseen. Victorian provinssissa lakiehdotus valkoisen naisen äänioikeudesta esitettiin yhteensä yhdeksäntoista kertaa parlamentille vuosien 1889–1908 välisenä aikana.⁸⁴ Victorian provinssin naiset aloittivat ensimmäisenä äänioikeustaistelunsa Australian provinseista ja saivat sen viimeisenä, vuosia muiden provinssien jälkeen. Seuraavissa alaluvuissa tutkin, kuinka *Melbourne Punchin* suffragetteja kommentoinut sisältö muuttui Australian kansanyhteisön perustamisen yhteydessä. Vuoden 1902 jälkeen Viktorian osavaltion naiset saivat äänestää federaation vaaleissa, mutta paikallisvaaleissa äänestämistä piti odottaa vuoden 1911 vaaleihin.⁸⁵ Alaluvussa 3.3 paneudun Viktorian osavaltion naisten äänioikeutta vastustaneisiin tahoihin ja heidän motivaatioonsa sekä kuinka heidät esitettiin melbournelaisen *Punch* -lehden sivuilla

⁸³ Tickner 1987, 168; 192–200.

⁸⁴ *Parliament of Victoria - Women in Parliament*. 2019, internetlähde. Luettu 16.1.2019.

⁸⁵ Grimshaw 2008, 197–198.

3. Itsenäistymisen jälkeen

3.1 Federaatiossa äänekäs nainen, mutta kotona mykkä?

Australian mantereen Iso-Britannian siirtokunnat perustivat oman liittovaltionsa 1900-luvun alun ensimmäisenä vuonna. Itsenäistymisprojekti oli pitkä ja sitä valmistelevat liittovaltio neuvottelut aloitettiin jo aikaisin 1890-luvulla.⁸⁶ Neuvotteluiden tärkeimpänä tehtävänä oli uudesta valtionmuodosta sopiminen sekä sen lainsäädännön suunnitteleminen. Australian liittovaltiosopimuksessa korostettiin osavaltioiden suvereeniutta omaan lainsäädäntöönsä, näin varmistettiin kaikkien osavaltioiden halukkuus allekirjoittaa sopimus. Suurena kiistanaiheena oli muun muassa äänioikeuskysymys. Sydneyssä 1891 järjestetyssä liittovaltion perustamiskokouksessa ei vielä keskusteltu vahvasti naisten äänioikeuden liittamisestä liittovaltion lakiin. Pitkän suunnitteluvaiheen aikana äänioikeuskysymys nousi kuitenkin yhdeksi kynnyskysymykseksi.

Etelä-Australia oli hyväksynyt naisten äänioikeuden sisäisissä vaaleissaan vuonna 1894. Etelä-Australian vaalijärjestelmässä tai äänioikeuslaissa ei eroteltu alkuperäiskansoja anglosaksisista australialaisista.⁸⁷ Tämä antoi neuvotteluille raamin, joiden mukaan liittovaltion äänioikeuskysymystä lähdettiin purkamaan. Todennäköistä olisi ollut, etteivät Etelä-Australian äänioikeutetut naiset olisi äänestäneet heille epäsuotuisan liittovaltion puolesta.⁸⁸ Eteläaustralialainen Catherine Helen Spence asettui ehdolle edustamaan osavaltiotaan vuoden 1897 liittovaltiokokouksissa. Vaikka häntä ei valittu tehtävään, hänen saamansa 7000 ääntä kertoivat eteläaustralialaisten tavoitteista taistella heidän saavuttamien oikeuksien puolesta.⁸⁹ Vuoden 1897 liittovaltion perustamiskokouksessa käytiin vilkasta keskustelua yleisestä äänioikeudesta. Lopputulemana yleistä äänioikeutta ei kirjattu liittovaltion perustuslakiin. Etelä-Australian edustajat tyytyivät varmennukseen, ettei kolonian naisilta voitu riistää sisäisten vaalien äänioikeutta liittovaltion päätöksellä.⁹⁰

Myytti, jossa australialaisille valkoisille naisille ”annettiin” äänioikeus liittyy juuri näihin liittovaltioneuvotteluihin.⁹¹ Historioitsija Audrey Oldfield on tutkinut tätä australialaisten naisten äänioikeuden ”lahjateoriaa” teoksessaan: *”Woman Suffrage in Australia – A Gift or a*

⁸⁶ Tarrant 1996, 57.

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ Oldfield 1992, 62.

⁸⁹ Catherine Helen Spence sijoittui liittovaltioneuvotteluiden edustajavaaleissa sijalle 22/33.; Oldfield 1992, 64.

⁹⁰ Oldfield 1992, 60–61.

⁹¹ Oldfield 1992, 14.

Struggle?” (1992). Käytän tätä teosta laajasti näissä tässä liittovaltiota ja tulevissa Viktorian osavaltion naisten äänioikeustaistelua koskevissa käsittelykappaleissa. Oldfield painottaa tutkimuksessaan sosiaalisen kulttuurin muutoksen aikaa ja naisten aktiivista roolia oikeuksistaan taistelevina toimijoina niin kotona, kuin osa -ja liittovaltiotason politiikassa. Australialaisen valkoisen naisen äänioikeustaistelua on usein verrattu muun anglosaksisen kulttuuripiirin suffragistien taisteluihin. Australian yleisen äänioikeuden kehittyminen on nähty kevyenä ja helppona prosessina verrattuna muun muassa Iso-Britannian ja Yhdysvaltojen kehitykseen.

Liittovaltion perustamisen jälkeen kului kuitenkin yli vuosi ennen kuin yhtäläisen äänioikeuden lakiesitys *The Commonwealth Franchise Bill* esiteltiin liittovaltion parlamentissa. Liittovaltion ensimmäinen hallitus, jonka pääministerinä toimi konservatiivinen Edward Barton ajoi yleistä äänioikeutta, mutta lakiesityksen sanamuodosta käytiin kiivasta kamppailua. Saman hallituksen ajama ”valkoisen Australian”⁹² politiikka ja siihen liittynyt maahanmuuton rajoittamisen lakiesitys *Immigration Restriction Act* (1901) hankaloitti yleisen äänioikeuden esitystä. Australian päättävää luokkaa yhdisti valkoisuus, ja rasistiset lakiesitykset saivat kannatusta lähes kaikilta puolueilta. Moni naisasiajärjestö oli raivoissaan, että heidän taisteluidensa avulla myös alkuperäisasukkaat saisivat äänioikeuden liittovaltion vaaleissa.⁹³

Varsinkin Queenslandin osavaltion miesedustajat hyökkäsivät ehdotusta vastaan voimakkaasti. Osavaltiossa oli Australian suurin aboriginaaliväestö.⁹⁴ Lopulliseen liittovaltion yleisen äänioikeuden lakiesitykseen lisättiin lause, jonka mukaan: ”*Ei alkuperältään Australian aboriginaali, afrikkalainen, Tyynen meren saarelainen paitsi uusiseelantilainen saa oikeutta laittaa nimeään äänestäjäluetteloon, jollei hän perustuslain 41§:n mukaan ole siihen oikeutettu.*”⁹⁵

Perustuslain 41§ määräsi liittovaltion antamaan äänioikeuden kaikille aikuisille, joilla oli äänioikeus osavaltiossa. Näin ollen alkuperäiskansaltaan runsaslukuiset osavaltiot Queensland ja Länsi-Australia saivat estettyä aboriginaalien äänioikeuden vuoteen 1962 saakka.⁹⁶ *Punch*

⁹² White Australia -policy

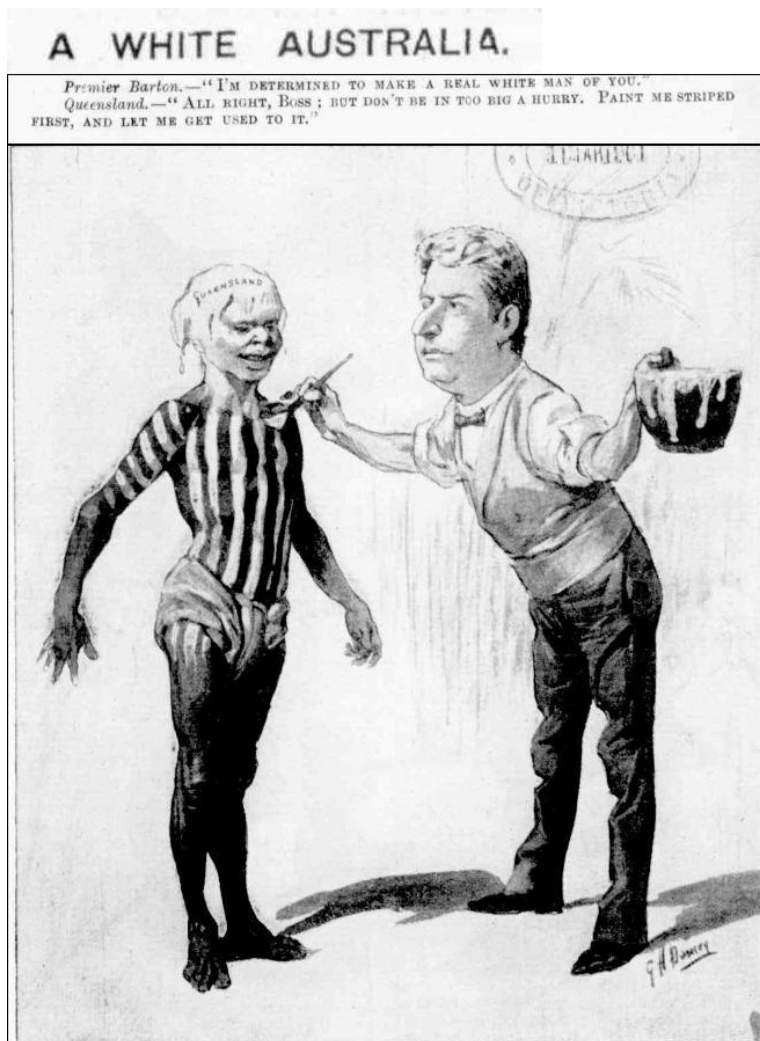
⁹³ Oldfield 1992, 61-65.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ *No Aboriginal native of Australia, Africa or the Islands of the Pacific except New Zealand shall be entitled to have his name placed on an Electoral Roll unless so entitled under section forty-one of the Constitution.* ; Oldfield 1992, 65.

⁹⁶ Ibid.

kommentoi valkoisen Australian politiikkaa kuvalla, jossa liittovaltion pääministeri Barton pyrkii tekemään aboriginaaliksi kuvatun Queenslandin osavaltion valkoiseksi.⁹⁷

Kuva 5 A White Australia, *Punch* (Melbourne) 7. maaliskuuta 1901, 1.

Historiantutkija Julie Evans on pohtinut valkoisen naisten äänioikeuden voittamisen yhteyttä pelkoon valkoisen ylivallan menettämisestä Australian pohjoisissa osavaltioissa. Teoksessaan: *“Equal Subjects, Unequal Rights: Indigenous People In British Settler Colonies 1830–1910”* Evans toteaa australialaisten suffragistien hylänneen alkuperäisasukasnaiset oman onnensa nojaan toisin kuin Uudessa-Seelannissa, jossa suffragetit ottivat maorinaiset siipiensä suojaan.⁹⁸ Australialaisilla suffrageteilla oli vuosisadan vaihteessa vahva anglosaksinen ylemmyyden tunne muita etnisyyksiä kohtaan.⁹⁹ Yleisesti täytyy muistaa, että 1800-luvun feministinen aalto oli aikakautensa näköinen. Se oli vahvan imperialistinen.¹⁰⁰ Historioitsija Antoinette Burton on

⁹⁷ A White Australia, *Punch* (Melbourne) 7. maaliskuuta 1901, 1

⁹⁸ Evans 2003, 142–152.

⁹⁹ Oldfield 1992, 65.

¹⁰⁰ Burton 1991, 47.

tutkinut britti-imperiumin feminismin kehitystä 1800-luvulta lähtien. Burton muistuttaa useassa tutkimuksessa feminismin aika -ja kulttuurisidonnaisuudesta. Vaikka brittiläisen kulttuurin, ja sitä kautta australialaisen kulttuurin, feminismi oli vahvan imperialistista, oli siinä myös tietyn rajoittein tasa-arvottava kristitty lataus. Feminismi oli rakennettu ajan moraalisen vastuun varaan.¹⁰¹

Viktorian osavaltiossa alkuperäisasukkaiden määrä suhteena valkoiseen väestöön oli huomattavasti pienempi, kuin pohjoisissa osavaltioissa, eikä pelko poliittisen vallan menetyksestä ollut osavaltiossa todellinen.¹⁰² Oldfieldin mukaan eteläisessä Australiassa oli vuosisadan vaihteessa vallassa uskomus, jonka mukaan aboriginaalit olisivat kuolemassa sukupuuttoon.¹⁰³ Käsitystä puoltaa myös se seikka, että alkuperäiskansoja koskevat artikkelit ja pilakuvat olivat harvinaisia Melbournen *Punch*- lehdessä tarkasteluajanjaksona. Toisaalta vähäiset maininnat alkuperäisasukkaista olivat ajalle tyypillisiä ja nykyajan mittapuulla avoimen rasistisia. Harvoissa kuvissa esitettiin politiikasta tuttuja miehiä alkuperäisasukkaiden kanssa, kuten esiin nostetussa *A White Australia* -pilakuvassa. Tarkastelujaksolla ei yhtäkään valkoista naista esiintynyt pilakuvassa alkuperäisasukkaan kanssa. Toisin kuin alkuperäisasukkaita koskevat julkaisut suffragetteja koskevien mainintojen tyyli muuttui hieman 1900-luvulla, jolloin pilkan terävyys tylsyi naisten äänioikeuden näyttäessä yhä todennäköisemmältä.

Vuoden 1902 *Punchin* sivuilla on todella vähän naisiin ja suffragetteihin kohdistuvaa satiiria. Saman vuoden liittovaltion äänioikeusesityksen läpimeno sekä New South-Walesin osavaltion sisäinen naisten äänioikeuden myöntäminen kirvoitti muutaman vitsin tulevien vaalien vaalityöskentelystä ja uusien äänestäjien äänestyskäyttäytymisestä. Pääosin satiiriset pilakuvat julkaistiin vuoden 1903 liittovaltiovaaleihin liittyen. Vitseissä painotettiin edelleen samoja teemoja: sukupuoliroolien muutosta ja miesten maailman järkkymistä. Teemat nähdään esimerkiksi marraskuun lopulla 1902 ilmestyneessä ”*Political experience*” -pilakuvassa.¹⁰⁴ Vaaliehdokkaat kosiskelevat naisten ääniä itselleen ja uudessa tilanteessa vaalityöskentelyn on muututtava. Kuvatekstissä ehdokas toteaa:

¹⁰¹ Burton 1990, 296.

¹⁰² Grimshaw 1998, 36-37.

¹⁰³ Oldfield. 1992, 65.

¹⁰⁴ Political experiences, *Punch (Melbourne)* 20.11.1902, 3.

"Herran jestas, tähän on tultu. Poliittisen pyrkyrin on valmistauduttava jäämään ja pesemään lapsi sillä välin, kun hänen kannattajansa rekisteröi äänensä."

6 Political Experiences, *Punch* (Melbourne) 20.11.1903, 3.

Pilakuvassa tehdään pilkkaa naisten ääniin vetoavista poliitikoista. Alaotsikossa muistutetaan naisen luonnollisesta asemasta kodinhoitajana:

”New South Walesin naiset eivät ota äänioikeutta pureskelematta. He haluavat tietää, kuka huolehtii kodista heidän lähtiessä äänestämään.”¹⁰⁵

Konservatiiviset ajatukset naisen ja miehen suhteesta ja vaikutuskentistä olivat syvimpään juurtuneet juuri Victorian osavaltiossa, jonka *Punch* kosiskeli juuri tämän arvomaailman lukijoita. ”*Political experiences*” kuvassa ollaan jälleen huolissaan lasten heitteille jättämisestä seitsemän vuotta samoista teemoista nousseen ”*Elevation or Degradation*” kuvan jälkeen.

Melbourne Punch ei näyttäytynyt tarkastelujaksolla kuitenkaan ajastaan irrallisen naisvihamieliseltä lehdeltä. Jokaisessa numerossa oli selvästi huomioitu naislukijat lehden sisällössä, mainoksissa ja jopa taitossa. Valkoista keskiluokkaista naista ylistettiin, kuvattiin ja hänelle mainostettiin erilaisia vaatteita ja lääkkeitä sekä annettiin lastenkasvatusvinkkejä. Lukijoille esiteltiin yläluokkaisten kulttuuritapahtumien: näytelmien ja tanssiaisten sekä erilaisten ulkoilu ja urheilutapahtumien pukuloistoa. Konservatiivinen lehti haki lukijoita ylempien luokkien piiristä.¹⁰⁶ Vitseissään *Melbourne Punch* oli vahvasti painottunut poliittiseen satiiriin ja miehille suunnatussa politiikka osiossa olikin usein pilakuvia myös poliittisista naisista. Edellisessä luvussa huomasimme, kuinka *Punch* pelkäsi uutta poliittista naista 1800-luvun lopulla. 1900-luvun puolella poliittinen nainen ei ollut enää outo äimistelyä vaativa olio lehden sivuilla. Satiirin tyyli muuttuikin tiettyjä suffragetteja kohtaan jopa ”kunnioittavaksi” poliittisten agendojen kommentoinniksi ja samalla myös tiettyjen henkilöiden luonnollisten piirteitä ryhdyttiin korostamaan karikatyyrimäisen suffragistikuvauksen sijaan.

Vida Goldstein (1869–1949) on jäänyt historiaan australialaisen suffragistiliikkeen kasvokuvana. Goldsteinin perhe oli ajalleen liberaali ja hänen onkin sanottu olleen yksi harvoista toisen sukupolven australialaisista suffrageteista.¹⁰⁷ Goldstein oli aktiivisimmillaan politiikassa ja suffragistitaistelussa 1800-luvun viimeisiltä vuosilta 1910-luvun lopulle saakka. Hän perusti kuukausittain ilmestyneen naisten oikeuksiin ja mielipiteisiin keskittyvän lehden *Woman’s Spheren* vuonna 1900. *Melbourne Punchin* numeroihin ilmestyi muutama vuosi myöhemmin *Woman’s Sphere* niminen vakiokolumni, joka keskittyi pelkästään naisten muotiin. Kolumnin nimi on hyvin todennäköisesti lainattu Goldsteinin lehdeltä. Yrittikö lehti

¹⁰⁵ Political experiences, *Punch (Melbourne)* 20.11.1902, 3.

¹⁰⁶ Sleight 2009, 5.

¹⁰⁷ Oldfield, 145–146.

kenties alentaa Goldsteinin julkaisun arvoa nimeämällä muotikolumninsa samoin? Mahdollisesti, mutta suuremmasta ajojahdista Goldsteinia vastaan ei ole näyttöä.

Goldstein jatkoi ahkeraa työtään naisliikkeiden parissa ja perusti vuonna 1903 *Women's Federal Political Associationin* (WFPA) kouluttamaan osavaltion naisia poliittisten prosessien ja päätöstekemisten käytännön tavoista. Elokuussa 1903 WFPA:lla oli yli 3000 jäsentä.¹⁰⁸ Saman vuoden Australian liittovaltion senaatinvaalit olivat ensimmäiset vaalit, joissa naisilla oli ääni- ja edustusoikeus. Vida Goldstein asettui ehdolle WFPA:n pyynnöstä, kuitenkin sitoutumatta mihinkään puolueeseen.¹⁰⁹ Tämä kirvoitti aktiivista keskustelua niin lehdistössä, kuin järjestökentällä. WFPA jakautui mielipiteissään Goldsteinin ehdokkuudesta. Vastustajien mielestä ei ollut vielä oikea aika ärsyttää miehiä liittovaltiotasolla, vaan piti ensin saada vankat perusteet rakennettua naisten äänioikeudelle omassa osavaltiossa.¹¹⁰

Suurimman vastustuksen Goldsteinin ehdokkuus nostatti naisjärjestö *Woman's Christian Temperance Unionissa* (WCTU) ja Labour puolueessa. Sitoutumattoman Goldsteinin näkemykset muun muassa sosiaalipoliittisista kysymyksistä olivat Labour puolueen mielestä niin lähellä sen omia mielipiteitä, että ylempää keskiluokkaa ollut 32-vuotias Goldstein nähtiin uhkana puolueelle ja vievän varsinkin työväennaisten äänet itselleen.¹¹¹ Lehdistössä Goldsteinin ehdokkuudesta nousi pienimuotoinen kohu ja suuressa osassa julkaisuista hän saikin reilusti palstatilaa ja ylistyspuheita.¹¹² Ylistyspuheiden sävy muuttui nopeasti kampanjoinnin edetessä, kun puolueet tajusivat Goldsteinin kiinnostavan myös heidän äänestäkuntaansa. Aiemmin naisten äänioikeutta tukenut liberaali *The Age* -lehti kääntyi Goldsteinia vastaan samoille kannoille konservatiivisen *The Argus* -lehden kanssa.¹¹³ Labour puolue aloittikin voimakkaan kampanjoinnin Goldsteinia vastaan iskulauseenaan: ”Työ, ei sukupuoli”¹¹⁴. Brittiläinen historioitsija Norman Mackenzie (1921–2013) esittää Vida Goldsteinia käsittelevässä artikkelissaan ”*Vida Goldstein: the Australian Suffragette*”, ettei *Punch* (Melbourne) liittynyt muiden lehtien antamiin suosionosoituksiin Goldsteinin ilmoitettua ehdokkuudestaan ja, ettei *Punch* antanut Goldsteinille suurta huomiota.¹¹⁵

¹⁰⁸ Oldfield, 1992, 152.

¹⁰⁹ Oldfield, 1992, 152–153.

¹¹⁰ Oldfield, 1992, 152–153.

¹¹¹ Ibid.

¹¹² MacKenzie 1960, 191.

¹¹³ Oldfield, 1992, 133–134, 154.

¹¹⁴ *Labour, not sex.*; Oldfield, 1992, 154.”

¹¹⁵ MacKenzie 1960, 202–203.

Toisin kuin Mackenzie väittää Goldstein oli erityinen naisasianainen *Punchin* sivuilla ja tämän ehdolle asettuminen muutti lehdessä esitetyn suffragetin karikatyyriä. Elokuun 13. päivänä 1903 *Punchin* sivuilla julkaistiin koko sivun satiirinen kuvasarja: ”A Senatorial Sister”.¹¹⁶ Goldstein kuvataan pilakuvassa hyvin itsensä näköisenä toimijana, jonka piirteitä ei korosteta. Goldsteinin mukana kuvasarjassa seikkailee WCTU:n esiliinana toimiva vanhempi suffragistinainen, joka ohjaa Vida Goldsteinin käytöstapoja ja toimintaa politiikan kiemuroissa.

¹¹⁶ A Senatorial Sister, *Punch (Melbourne)* 13.8.1903, 16.

A SENATORIAL SISTER.

Ensimmäisessä kuvassa joukko naisia kantaa juhlien ehdokkaansa senaattiin. Tässä vasemman yläkulman kuvan kuvatekstissä vitsaillaan miehisestä näkökulmasta naissukupuolen jäärapäisyydellä ja tomeruudella:

Luonnollisesti, jos nainen on päättänyt onnistua, he tekevät sen ja voit olla varma siitä. Ja me voimme nähdä kuinka Neiti Goldstein onnistuu kaikessa ja hänet kannetaan parlamenttiin yksimielisesti. ¹¹⁷

*Punch*issa vitsaillaan, ettei Goldsteinin tarvitsisi edes osallistua vaaleihin, sillä naisten äänillä hän pääsisi varmasti parlamenttiin. Tämä on todennäköisesti vitsailua Goldsteinin päätöstä kohtaan asettua ehdolle. Goldstein ja *Punch* saivat huomata vaaleissa, etteivät naiset äänestäneet rintamana naisehdokkaan puolesta, vaan puolueiden mukaan kuten aiemmin muualla maailmassa.

Äänestämiskäyttäytymisen lisäksi kuvasarjassa vitsaillaan naisten politiikan käytänteiden tuntemiselle. Useammassa kuvassa esiliinana toimiva naisasianainen komentaa miespoliitikkoja tai estää väkivaltaisesti heidän epäsovivaa ”vihjailujaan” tuoreelle edustajalle. Kolmannessa kuvassa parlamentin kurista vastaava puoluepiiskuri (*whip*) pyytää Goldsteinia tukemaan ehdotustaan. Tähän WCTU:n esiliina vastaa, että tämä nuori nainen on hänen suojeluksessaan ja että hän on vastuussa piiskaamisesta (*whipping*) täälläpäin. Hänelle myös riittää piiskan sijasta sateenvarjo...¹¹⁸ Sateenvarjo, kauluksellinen takki ja solmio sekä vanha ikä olivat 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun naisasianaisen karikatyyrisiä piirteitä, joita Katy Birch tutki alkuperäisen lontoolaisen *Punchin* sivuilta vuoden 2018 tutkimuksessaan ”*Spectacles and galoshes and a forty-five inch waist’: Moving Beyond the ‘Ugly Suffragette’ Stereotype in Women’s Writing for Punch*”

”*The Senatorial Sister*” kuvasarjasta näemme, että stereotyyppinen vanha ja ruma suffragisti nähtiin moraalien vartijana ja kaksinaamaisena ilonpilaajana. Nimensä mukaisesti WCTU:n päämääränä oli kieltolakiin tähtäävä raittiuspolitiikka sekä kristilliset, moraaliset arvot, jotka olivat ristiriidassa australialaisesta vapaan miehen ihanteen kanssa. Professori Marilyn Lake (1949–) on tutkinut vastataistensaistyneen Australian maskuliinisuuden ja feminiinisuuden mielikuvia. Nuoressa valtiossa tuli yhtenäisyyden nimissä tehdä nationalistinen mielikuvaero

¹¹⁷ *Naturally, if the women say they will, they will, you may depend on it, and we can regard Miss Goldstein as being successful on all hands and carried (into Parliament) unanimously.* Ibid.

¹¹⁸ *The Whip endeavours to put in a word for his side. “Remember, this young lady is under my protection, and I’ll have no whipping here – an umbrella’s is good enough for me. It is good enough for him too.”* Ibid.

emämaahan. Tämä osoittautui ongelmalliseksi, sillä 98% australialaisista oli kulttuuriltaan brittitaustaisia 1800-luvun lopussa. Australialaisen miehen malli ei siis tule Laken mukaan etnisestä tai kielellisestä yhteydestä, vaan se rakentui mielikuvaksi vapaasta ja liikkuvasta, omin ehdoin kulkevasta miehestä. Australialainen nainen sen sijaan nähtiin tätä ihannetta rajoittavana toimijana, joka köyttää vapaan miehen paikalleen. Osittain tästä syystä nationalistit näkivät feministit jopa epäaustralialaisina.¹¹⁹ Ei siis ole ihme, että miehisiä vapauksia rajoittava WCTU ja vanha suffragistiliike nähtiin uhkana australialaiselle miehelle myös *Punchin* julkaisuissa.

Kuvasarjan kuudennessa osassa kuvataan kohtausta parlamentin virkistymisbaarista, jossa Goldsteinille on tarjoiltu viskiä. Esiliinana toimiva suffragisti toteaa ehdokas Goldsteinille:

*”Mutta hehän ovat antaneet sinulle viskiä Vida, ja hyvää viskiä kaiken lisäksi. En voi sallia sinun juovan tätä kamalaa ainetta. Juon sen ensin itse.”*¹²⁰

Punch hyökkää kaksinaismoralismilla, tietämättömyydellä ja väkivallalla karikatyrisoidun suffragetin moraalista ja vanhoillista agendaan vastaan selvästi. Lopulta kuvasarjassa Goldstein kyllästyy esiliinansa käskytykseen ja heittää tämän ulos. Kuvasarja tekee selvän eron Goldsteinin hahmoon sekä vanhaan stereotyyppiseen suffragistiin, jonka olemukseen lehti liittää ajalleen tyypillisen pilakuvaston. Goldsteinin hahmo kuvaa uuden sukupolven suffragistia, joka ei ole menettänyt nuoruuttaan tai kauneuttaan, mutta ei vielä kuitenkaan ole vapaa sukupuolensa rajoitteista.

Viimeisessä kuvassa Goldstein istutetaan korokkeelle puheenjohtajan tuolille tuomaroimaan hänestä hullaantuneen miespoliitikkolauman nyrkkitappelua. Kuvateksti paljastaa nuoren naisen arvostuksen yhteiskunnassa oli hän parlamentissa tai ei:

”Ja kliimaksi saattaa tulla, kun molemmat puolet tappelevat arvokkaasta kunniasta voittaa hänen tukensa ja äänensä, sillä aikaa kun hän tuomaroi nyrkkitappelua puheenjohtajan tuolilta.”

nainen ei ole tasa-arvoinen toimija vaan tappelemisen arvoinen palkinto, jonka puolelleen voittamiseen vaaditaan eläimellistä käytöstä - fyysisen voiman näyttämistä. Goldsteinin

¹¹⁹ Lake 1992, tarkista sivunumero

¹²⁰ *The Chaperon* – ” *Why that’s a whisky they’ve given you, Vida, and good whisky too. I cannot permit you to drink the awful stuff, I’ll drink it myself first.* ” A Senatorial Sister, *Punch* (Melbourne) 13.8.1903, 16.

esitetään myös olevan tietoinen roolistaan ja korostavan miesten käyttäytymistä huomionhakuisuudellaan. Viktorian ja Australian asenneilmapiiriä naisia kohtaan kuvaa hyvin suffragisti Louisa Lawsonin (1848–1920) aikalaiskommentti. Lawson toimi feministisen *The Dawn* -lehden (1888–1905) päätoimittajana seitsemäntoista vuoden ajan ja hän kommentoi miesten asenteita näin:

*”Naista arvostetaan vain, jos hän miellytti tai palveli miestä. Ei ole olemassa yhtä ylimielistä ja halveksivaa lisänimeä miesten keskuudessa, kuin vanha nainen...”*¹²¹

Punch yhdisti Lawsonin mainitseman *vanhuuden* kuvastoon, jolla se kommentoi WCTU:n suffragistia. Eritasoisella kuvauksella Goldsteinin ja WCTU:n suffragetin välillä *Punch* luo sivuillaan eräänlaista suffragistien hierarkiaa Joan Scottin representaatioteorian mukaisesti. Nuoresta, kauniista ja miellyttävästi käyttäytyvästä suffragetista tehdään edeltäjäänsä parempi pilkkaamalla vanhaa karikatyyristä suffragistia. Samalla *Punch* teki suurempaa hierarkkista eroa miesten ja ulvovien suffragistien välille. Uusi nuorekas ja kaunis suffragisti ei kuitenkaan nouse miehen tasolle. Nostamalla hänet korokkeelle ihaillen ja arvostaen hänen toivotun naiseuden piirteitä miehin maailma alistaa uutta naista ylistäen.

Kuvaukset Goldsteinista ovat tarkastelujaksolla ensimmäisiä, jotka rikkovat niin sanotun suoran negatiivisen pilkan mallia Melbournen *Punchin* pilakuvissa. Vuoden 1903 vaaleissa Goldstein ei tullut valituksi Viktorian vaalipiiristä osavaltion edustajaksi. Hän sai 51 497 ääntä ja oli viidestoista. kahdeksastatoista ehdokkaasta. Liittovaltion naisasianaisten karikatyyrissä alkoikin 1900-luvun aikana näkyä enemmänkin nuoruudelle ja tietämättömyydelle nauramista. Nainen ei missään vaiheessa päässyt ulos sukupuoliroolistaan vaan vitsit ja satiirit kietoutuivat hänen perheensä ja kodinhoitajan tehtäviin, sekä kauneuden ihannointiin. Uusi poliittinen nainen oli todellisuutta ja se näkyi myös kuvissa. Viktorian osavaltion sisäisessä äänioikeuskeskustelussa vanhan ja vihaisen suffragetin kuvausperinne eli vahvemmin.

Joulun erikoisnumerossa ilmestynyt ”*The Lady Politician again*” -pilakuva nauraa juuri naisen poliittisten käytäntöjen tietämättömyydelle karikatyyrisen ulkomuodon sijaan.¹²² Nuori mies kysyy kauniiseen kankaaseen pukeutuneelta nuorelta naiselta: ”*Kun saat äänioikeuden, aiotko*

¹²¹ Oldfield 1992, 191–192.

¹²² The Lady Politician Again, *Punch* (Melbourne) 9.12.1902, 30.

mennä äänestyspaikalle?” Nainen vastaa: ”Ehkäpä, mutta en välitä mitä he sanovat, en aio kiivetä sinne.”¹²³

Kuva 8 The Lady Politician Again.
Punch (Melbourne) 9.12.1902, 30.

Pilakuva nauraa naisen tietämättömyydelle. Jokaisessa vitsissä on taustalla totuuden siemen. Naisilla ei ollut Viktorian osavaltiossa suurta poliittista kokemusta saatikka ymmärrystä sen toiminnasta. Tämän tiedostivat myös alueen suffragetit, jotka kouluttivat naisia äänestyskäytännöistä. Muun muassa Goldsteinin johtama WFPA piti varjovaaleja, joissa politiikasta kiinnostuneille opetettiin vaalityöskentelyä ja parlamentin käytänteitä.¹²⁴ Vaikka naiset saivat äänestää liittovaltion vaaleissa, poliittisen objektiivisuuden puuttumista käytettiin perusteena osavaltion sisäisessä diskurssissa. Tähän argumenttiin jäivät vuonna 1904 valittu Viktorian parlamentin uusi ylähuone ja varsinkin uusi pääministeri Thomas Bent, jonka negatiivista vaikutusta äänioikeuden myöntämiseen käsittelen seuraavassa luvussa.

¹²³ He – “When you got a vote shall you go to the poll?” She – “Perhaps, but I don’t care what they say, I shan’t climb it.”

¹²⁴ Oldfield 1992, 154–155.

3.2 Taistelu Viktoriasta

Kuten edellisistä esimerkeistä näemme, Australian liittovaltion vaaleissa äänioikeutta käyttävät naiset kuvattiin nuorekkaina, aktiivisina ja kauniina. Lehden kotiosavaltion Viktorian suffragetit olivat taas vanhoja, vihaisia ja ulkoisesti karikatyyrisen rumia, kuten kymmenen vuotta aiemmin ilmestyneissä lehdissä, pois lukien nuorekkaana esitetty Vida Goldstein. *Melbourne Punchin* sivuilla oli nähtävillä selvä kaksinaismoralistinen suhtautuminen naisasialiikkeen äänioikeustaisteluun.

Vuonna 1903 Viktoriassa tehtiin suuri lakireformi, jonka yhteydessä suffragetit olivat jälleen kerran ehdottaneet universaalin (valkoisen) äänioikeuden hyväksymistä. Silloinen pääministeri William Irvine oli luvannut pitää lakimuutosehdotuksen mukana reformilistalla. Ongelma oli kuitenkin sama, kuin aiemmissakin lakimuutosehdotuksissa. Irvinen hallituksen esittämässä lakireformissa, naisten äänioikeus sidottiin yhteen neljän muun lakiehdotuksen kanssa. Lausekkeet naisten äänioikeudesta kuitenkin poistettiin lakiehdotuksesta, sillä hallitus pelkäsi naisten äänioikeuskysymyksen kaatavan koko lakireformin.¹²⁵ Jälleen kerran Viktorian osavaltiossa taloudellisia uudistuksia edistettiin äänioikeusuudistuksen kustannuksella. Alkuvuoden 1903 aikana *Punch* puhui reformipaketista niin kuin se olisi ollut vain talouden uudistuspaketti.¹²⁶ Reformipaketin muutos ja naisasianaisten mielipiteen ilmaisut julkisissa tapahtumissa antoivat pilapiirtäjille kuvitusaiheita maaliskuussa 1903.

Maaliskuun 26. päivän *Punchissa* ilmestyi harvinaislaatusesti kaksi pilakuvaa, jotka kommentoivat naisen asemaa ja reformaatiolakiesityksen muutosta. Ensimmäisessä *Overboard Again* -otsikoidussa pilakuvassa Viktorian konservatiiviset paikallispoliitikot Thomas Bent (pääministerinä vuodesta 1904 vuoteen 1908) ja todennäköisesti Labour puolueen Frank Astney heittävät perinteisesti kuvatun suffragetin ”Suffrage”-veneeseen laidan yli. Suffragisti julistaa vedestä:

*”Märkänä taas ja meidän täytyy uida samoissa vanhoissa mekoissa. Miehet ovat heittäneet meidät laidan yli Aatamin ajoista lähtien, mutta meidän aikamme tulee vielä.”*¹²⁷

¹²⁵ Oldfield 1992, 151.

¹²⁶ *Punch* (Melbourne) helmi-maaliskuu 1903.

¹²⁷ . *In the w[e]t again, and we have to swin in the same old skirts Men have thrown us over since the days of Adam, but our time will come.* *Overboard again, Punch* (Melbourne) 26.3.1903, 12.

Kuva 8 Overboard again, *Punch* (Melbourne) 26.3.1903, 12.

Kiinnitin kuvassa huomion naisasianaisen kommenttiin, että aikamme tulee vielä. Yrittääkö *Punch* antaa tässä pilakuvassa sympatiaa naisasialiikkeelle? Perinteinen suffragistikuvauksen suurinäinen, likinäköinen ja huonohampaisena vanhempana naisena on tätä ajatusta vastaan. Päähenkilöinä tässä pilakuvassa ovat suffragetin sijaan hänet laidan yli heittäneet poliitikot. Sympatiaa todennäköisempää onkin, että kuva on tarkoitus tulkita *Punchin* tekijöiden mielissä jälleen yhdeksi *kirkuvan sisaren* parahdukseksi.

Samassa numerossa ilmestynyt *Woman's opportunity* -piirros nauraa epäonnistuneille miehille.¹²⁸ Uusi nainen, jonka jo 1890-luvun numeroissa pelättiin haastavan miesten poliittisen vallan on onnistunut agendassaan tai ainakin lähellä onnistumista. Pilakuva muistuttaa miesäänestäjiä äänestämisen tärkeydestä kommentoidessaan, että monessa vaalipiirissä naisäänestäjien määrä ylittää selvästi miesäänestäjien määrän. Kuvassa ylpeä ja koristeellisesti pukeutunut nainen toteaa fyysisesti heiveröiselle miehelle kiilaten hänet (äänestyspaikan?) oviaukolla:

¹²⁸ *Woman's opportunity*, *Punch* (Melbourne), 26.3.1903, 6.

“Siirry syrjään miehen korvike, olen jo päihittänyt sinut laulannassa, tanssimisessa ja näyttelemisessä. Ja nyt murskaan sinut tässä. Tulevaisuudessa minä olen emäntänä täällä.”¹²⁹

Kuva 9 "Woman's Opportunity", *Punch* (Melbourne), 26.3.1903, 6.

Pilapiirroksen tarkoituksena on herätellä miesäänestäjiä lopettamaan voimakastahtoisten naisten jalkoihin jääminen. Tämän maaliskuun numeron pilakuvien perusteella mies yritetään samaistuttaa voimakasmielisiin konservatiivipoliitikkoihin, jotka heittävät suffragetin ulos veneestä ja ovat selvästi päättävässä asemassa.

¹²⁹ *The Strong Women – -* "Stand back mere man. I've bea[t]en you at s[i]nging, dan[c]ing and acting, and now I'll whip you in [t]o t[h]is. In the futu[r]e I am housekeeper here". Ibid.

Voimakastahtoisten naisten esittäminen *Punchin* sivuilla jatkuu huhtikuun 16. päivän numerossa. ”*Dealing it out to him*” -pilakuvassa pääministeri Irvine saa tuntea äänioikeustaistelijoiden vihan.¹³⁰ Pääministeri Irvine kuvataan fyysisesti pienenä nuorukaisena, jota suffragisti kurittaa piiskaten. Lyömäaseena naisella on kädessä risukimppu, johon on kirjoitettu *Naisten äänioikeus*¹³¹. Taustalla odottavat naiset käärivät jo omia hihojaan kommentoiden: ”*Oi, jätä hänestä jotain meillekin!*”¹³²

Kuva 10 Dealing it out to him, *Punch* (Melbourne) 16.04.1903, 6.

Suffragistia ei esitetä pilakuvassa tavalliseen stereotyyppiseen tapaan rumana tai vanhana. Silti hänet on kuvattu yhteiskunnan hyväksymään rooliin niskuroivan lapsen kurittajana – äitimäisenä hahmona. Pilakuvassa huomio kiinnittyykin Viktorian osavaltion pääministeri Irvinen avuttomuuteen ja kuinka hänen nähdään olevan naisia heikompi.¹³³ Naiset on myös

¹³⁰ Dealing it out to him, *Punch* (Melbourne) 16.04.1903, 6

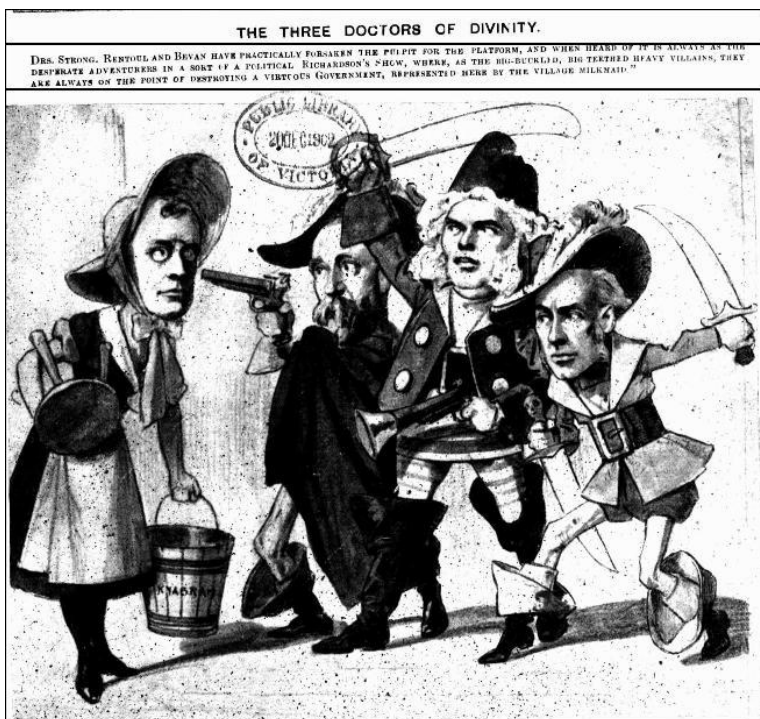
¹³¹ *Female Vote*.

¹³² *Oh, Do let us have a cut at him!*

¹³³ Viktorian pääministerinä 1902–1904.

kuvattu geneerisesti sukupuolensa edustajina, kun taas Irvinen kasvonpiirteet tulevat selvästi esille, jolloin hänet on helppo tunnistaa pääministeriksi.

Edellä kuvatuissa esimerkeissä mies kuvataan fyysisesti heikoksi, naiset häntä suuremmiksi ja voimakkaammiksi. Samalla syntyy mielikuva miehen henkisestä heikkoudesta. *Woman's opportunity* -pilakuvassa mies on selvästi epäröivä ja *Dealing it out to him* -kuvassa pääministerin kasvot ovat vääntyneet lapsenomaiseen hätähuutoon. Miehellä riisutaan pilakuvissa hänen yhteiskunnallinen asemansa perheen päänä, jolloin hänet nähdään heikkona ja naurunalaisena. Näiden esimerkkien lisäksi miehen niin sanotun maskuliinin riisumisen ääriesimerkkinä *Punchin* pilakuvissa käytettiin miehen feminiinisointia.¹³⁴

Kuva 11 The Three Doctors of Divinity, *Punch* (Melbourne) 18.12.1902, 3.

The Three Doctors of Divinity -pilakuvassa pääministeri Irvine kuvataan kylän karjakkona, jota poliittiset vastustajat uhkaavat ryöväreinä. Pääministeriltä riisutaan patriarkaalisen järjestelmän kulmakivi eli miehen valta ja hän näyttää avuttomalta häntä uhkaavien ryöväreiden edessä. *Punch*-lehden pilakuvat olivat pääsääntöisesti poliittista kommentointia ja poliitikoihin kohdentuvat ”hyökkäykset” olivat niissä tavallisia. Poliittisten vastustajien heikkouden korostus feminiinisin piirtein oli hyvin tavallista lehden sivuilla. Liberaalipuolueen

¹³⁴ *The Three Doctors of Divinity*, *Punch* (Melbourne) 18.12.1902, 3.

pääministeri Irvine oli tarkastelujaksolla selvästi edeltäjiään ja seuraajiaan suositumpi pilakuvien kohde.

Miesten tavoin myös naisille liitetään pilakuvissa vastakkaisen sukupuolen piirteitä, mutta piirteet yhdistetään yleisemmin sukupuoleen, kuin yksittäisiin henkilöihin. Retoriikan keinot ovat hyvin samat liittovaltion perustamisen jälkeen, kuin ennen sitä. Voimakastahtoiset, uudet naiset ja heidän jalkoihinsa jäävät heikot miehet ja miespoliitikot olivat äänioikeus aiheisen pilakuvaston vakiosisältöä.

Uusi nainen sai pilapiirtäjien kuvauksissa vain oman stereotypisoivan ja rajoittavan kuvauksena. Naisasialiikkeen muuntuessa myös sen kritisoijat muunsivat tyyliään, tai ennemminkin laajensivat välineistöään, sillä karikatyyrisen suffragetin kuvaukset eivät kadonneet *Punchin* sivuilta, kuten näemme esimerkiksi kuvassa *The Wild Woman in Politics* vuodelta 1906.¹³⁵

Pilakuvassa politiikasta kiinnostunut nainen kuvataan selvästi keski-ikäisenä pyöreänä, myöhemmän suomalaisille tutun Puupää-sarjan Justiinan kaltaisena hahmona. Tomera nainen osallistuu vaalikeskusteluun puhutellen itselleen tuntemattomia miehiä. Hänet irrotetaan tavoitellusta sukupuoli-ihanteesta tekemällä hänestä väkivaltainen, kananmunia ja vaalityöntekijöitä viskova hurjapä. Häntä ei kuitenkaan irroteta naiseudesta vaan sitä korostetaan suurella lapsikatraalla ja naiivilla työ- ja sosiaalipoliittisilla muutosehdotuksilla.

Pilakuvan nainen vaatii 2. kuvassa työmiehille neljän tunnin työpäiviä, joiden aikana olisi mahdollista pitää oluenjuontitaukoja. Työmiehen olisi jatkossa myös syötävä herneensä veitsellä, jotta mielipuoisuus tulisi lukijalle selväksi. Sosiaalipoliittiset kysymykset olivat muiden osavaltioiden naispoliitikkojen asialistoilla.¹³⁶ ”*The Wild Woman in Politics*” - pilakuvalla *Punch* ja sen piirtäjä kommentoivat selvästi naisasialiikkeen vaatimuksia. Samalla he luovat jälleen ja ylläpitävät kuvaa naisten poliittisen tietämyksen tasosta. *Punchin* mukaan politiikkaan osallistuvat naiset eivät käyttäydy heille määrätyn sukupuolen arvoon sopivalla tavalla. Kuten Joan Scott, myös Arto Jokisen representaatiotulkinnan mukaan erilaiset kuvaukset ovat taistelua sosiaalisesta vallankäytöstä. Se saattaa olla tiedostamatonta, mutta yhtä lailla se ylläpitää ja luo sosiaalista hierarkiaa, kuin tietoisesti annettu kuvaus. Tämä kyseinen pilakuva on räikeä esimerkki tiedostetusta alistamisesta ja vallankäytöstä. Miesten piirtämänä politiikasta kiinnostunut nainen alistetaan vitsin voimalla.

¹³⁵ *Punch* (Melbourne) *The Wild Woman in Politics* 22.11.1906, 20.

¹³⁶ Oldfield 1992, 192.

3.3 Vahvat vastustajat

Viktorian pääministeriksi nousi aiemmin alahuoneessa vaikuttanut Thomas Bent vuonna 1904. Hän oli virassa vuoteen 1909 ja hänen aikanaan Viktoriassa lopulta hyväksyttiin naisten äänioikeus. Audrey Oldfield väittää tutkimuksessaan *Woman's Suffrage in Australia – A Gift or Struggle*, että Bent otti henkilökohtaiseksi agendakseen naisten äänioikeuden etenemisen torppaamisen pääministeriksi päästyään. Bent ei suostunut ottamaan naisasialiikkeen delegaatioita vastaan ensimmäisen kahden virkavuotensa aikana. Hän myös torppasi viisi yksityistä esitystä lakimuutoksista vuosien 1904 – 1908 välillä.¹³⁷ Vuoden 1904 Viktorian osavaltio vaaleissa valtaan valittiin uusi hallitus, joka kutsui itseään liberaaliksi, mutta oli todellisuudessa liberaalikonservatiivinen koalitio Labour-puoluetta vastaan.¹³⁸ Ylempi luokka pelkäsi edelleen naisten äänien valuvan Labour-puolueen ehdokkaille.

Esimerkkinä Bentin häikäilyttävyydestä Oldfield nostaa tutkimuksessaan esiin syyskuussa 1905 Brightonin kaupungintalolla järjestetyn suffragistitapaamisen, jonne Bent osallistui kutsuttuna. Hän istui ensimmäiseen riviin ja ryhtyi teatraalisesti kuorsaamaan Goldsteinin ja toisen järjestön puheenjohtajan Lowen puheiden aikana.¹³⁹ Bentin mielipiteet naisten äänioikeudesta tulevat esille myös Viktorian parlamentin debattien pöytäkirjoista. Heinäkuussa 1904 Bent totesi parlamentin istunnossa:

*”Väitättkö, että nainen on yhtä kykeneväinen pohtimaan julkisia kysymyksiä, kuin mies? Kiellän sen. Väittääkö kukaan minulle, että tavallisella naisella on samat kyvyt neuvotteluun, jotka miehellä on koskien valtion asioita? Minä väitän, että ei ole.”*¹⁴⁰

Edellä esitettyjen esimerkkeihin vedoten on helppo samaistua Oldfieldin mielipiteeseen Bentin henkilökohtaisesta naisvihamielisestä agendasta. Loppuvuoden 1905 *Punch*-lehden numeroista ei valitettavasti löytynyt yhtään pilakuvaa, joka olisi kommentoinut Bentin toimia suffragistien kokouksissa. Australian kansallismuseon *Punch*-lehden digitoinnissa tapahtuu myös tasonlasku

¹³⁷ Oldfield 1992, 156.

¹³⁸ Oldfield 1992, 156.

¹³⁹ Oldfield 1992, 156–157.

¹⁴⁰ *Do you mean to tell me that woman is as competent to deal with questions of public policy as man is? I deny it... Will anyone tell me that the ordinary woman has the same business capacity as men to deal with matters affecting the State? I deny that she has.* VPD. 1904, 329.

juuri 1905 viimeisellä puolikkaalla. Suurin osa numeroista ja niiden teksteistä ovat täysin lukukelvottomia.¹⁴¹

Vuosien 1904–1908 välinen äänioikeustaistelu Viktoriassa henkilöityi suffragisti Vida Goldsteiniin ja antisuffragistiin pääministeri Thomas Bentiin. Goldsteinin perustama *Woman's Political Association* (WPA) toimi yhteistyössä paikallisen WCTU:n ja naisjärjestöjen kattojärjestön *United Councilin* kanssa.¹⁴² Vuonna 1906 *The Age*-lehti kirjoitti suuren artikkelin suffragistien toiminnasta Iso-Britanniassa, joka innoitti Viktorian suffragetteja voimakkaampiin toimiin äänioikeustaistelussaan. 1907 Vida Goldsteinin johtamassa 38 naisen kokouksessa päätettiin perustaa *Woman Suffrage Declaration Committee* (WSDC), joka järjesti jatkuvan adressinkeruun, kunnes Viktorian osavaltiossa naiset saisivat äänestää. Vaikka Goldstein olikin perustamiskokouksen puheenjohtajana, ei hän ollut WSDC:ssä johtavassa roolissa. Goldstein toimi edelleen aktiivisesti, mutta hänen painoarvonsa naisasialiikkeen kasvona alkoi hiipumaan.¹⁴³ WSDC:n kampanjalla oli vaikutusta 1907 vaaleihin, jossa liberaali-konservatiivikoalitio voitti Labour-puolueen ylivoimaisesti, jolloin alahuoneen naisasian puolestapuhujien liberaalien määrä kasvoi.¹⁴⁴

Viktorian suffragetit eivät ryhtyneet Iso-Britannian suffragistien tavoin väkivaltaisuuksiin. *Punch* -lehden kuvauksissa väkivallan mahdollisuuksia kuitenkin väläyteltiin. Helmikuun 1908 viimeisessä numerossa ilmestyi *Punchille* tyypillinen kokosivun kokoinen pilakuvasarja otsikolla: ”*Those Suffragettes*”.¹⁴⁵ Pilakuvissa suffragetit piinaavat pääministeri Bentiä britannialaisten suffragistien tyyliä, minkä lisäksi *Punch* antaa erilaisia taisteluvinkkejä naisasianaisille.

¹⁴¹ Ks. esim. *Punch* (Melbourne) 06-12.1905.

¹⁴² *Woman's Political Federal Association* (WFPA) tiputti sanan ”Federal” pois järjestön nimestä naisten saatua äänioikeuden liittovaltion vaaleissa. Järjestö tunnettiin siitä lähtien *Woman's Political Association* (WPA) nimellä. Oldfield 1992, 157.

¹⁴³ Ibid.

¹⁴⁴ Oldfield 1992, 159.

¹⁴⁵ *Those Suffragist*, *Punch* (Melbourne) 27.2.1908, 20.

Ensimmäisessä kuvassa Bent paheksuu taustalla miesten huomiota hakevia naisasianaisia. Oikean yläkulman kuvassa naisille ehdotetaan, että osa heistä voisi ryhtyä harjoittamaan kengänkiillotusta ammattina. Näin ollen he saisivat mahdollisuuden polvistua miehen jalkoihin useammin ja pystyisivät vetoamaan häneen hänen ymmärtämällä tavalla. *Punch* naureskelee selvästi pääministeri Bentille ja verrattuna esimerkiksi ”*Elavation or Degradation*” -kuvaan on selvästi myötämielisempi naisasianaisten vaatimuksille.

Kuvan keskiosassa huomio kiinnittyy suureen kuumailmapalloon, jonka kylkeen on kirjoitettu *Votes for Women*. *Punch* ehdottaakin, että naislaskuvarjohyppääjä voisi laskeutua pääministerin päälle ja väittää olevansa taivaallisen ohjauksen sanantuoja ja vedota näin pääministerin uskonnollisuuteen. Jos tämä ei auttaisi, ehdottaa *Punch* ilkivaltaan ryhtymistä. Kuvan vasemmassa laidassa joukko suffragetteja tuhoaa pääministeri Bentin autoa veitsin ja erilaisin lyömäasein. Kuvan kuvatekstissä *Punch* kommentoi, että: ”*Saattaa olla tarpeen viedä viesti pääministerille perille.*”¹⁴⁶ Autoa hajottava suffragisti toteaa:

”Kyllä herra, olemme vahingoittaneet autoanne, mutta tämä ei ole mikään mielivaltainen teko. Olemme päättäneet kerätä huomiota kokemiimme vääryyksiin.”¹⁴⁷

Vihjailemalla vitsikkäästi ilkivallan tarpeellisuudella *Punch* myöntää naisten kokevan vääryyttä äänioikeuskiistassa ja hattunsa päästä hämmästyessään tiputtava Bent nähdään suorana syynä tälle vääryydelle.

Vuonna 1906 Iso-Britannian *Daily Mailin* toimittaja käytti ensimmäistä kertaa *suffragette*-termiä naisasian kannattajia, jotka käyttivät voimakkaampia, organisoituja keinoja mielenilmaisunsa.¹⁴⁸ Aiemmin käytössä ollut termi *suffragist* jäi tarkoittamaan rauhallisesti ja parlamentaarisesti muutosta ajaneita naisasian kannattajia. Myöhemmin termien on väitetty arkikielessä sekoittuneet, mutta esimerkiksi Etelä-Australiassa on kohteliaampaa käyttää historiallisesti oikeaa termiä *suffragist* alueen naisasialiikkeen kannattajista.¹⁴⁹ *Punch* ei

¹⁴⁶ *It might be necessary to drive the point home on the Premier. Those Suffragist, Punch (Melbourne) 27.2.1908, 20.*

¹⁴⁷ *Yes sir, we have damaged your motor-car, but this is no wanton act. We are determined to draw attention to our wrongs. Those Suffragist, Punch (Melbourne) 27.2.1908, 20.*

¹⁴⁸ Oldfield 1992, 16.

¹⁴⁹ *Government of South Australia - Office for Women. 2019, luettu 22.2.2021.*

käyttänyt otsikossaan *suffragette*-termiä, vaikka se vihjailikin ilkeiden käytön tarpeellisuudella.

Kuvan alaosassa naisia kehoitetaan pitämään mielenosoitusta pääministeri Bentin makuuhuoneen ikkunan alla yötä päivää. Näillä toimilla *Punch* on varma, että naisasialiikkeen asia etenee Viktoriassa. Viimeisessä kuvassa seitsemännen yön jälkeen uniasuun pukeutunut pääministeri Bent ojentaa ministerinsalkkunsaa suffrageteille: ”*Taivaan tähden, tässä. Ottakaa salkkuni, ottakaa hallitus, ottakaa kaikki, mutta antakaa minulle rauha edes minuutiksi.*”¹⁵⁰ Pilakuvassa Bent taipuu suffragistien tahdon alle, mutta todellisuudessa hän ei alkuvuodesta 1908 ollut vielä tätä mieltä.

”*Those Suffragists*” piirros on ensimmäinen pilakuva lähdeaineistosta, jossa lehti näytti selvästi ottavan suffragistien puolen. Naisasianaiset on kuvattu suurimmaksi osin nuorekkaina naisina ilman suffragisteille tyypillisiä karikatyyrisiä piirteitä. Toinen huomionarvoinen seikka on, ettei suffragistiaatetta henkilöidä yhteen naisasianaiseen – Vida Goldsteiniin, kuten liittovaltionvaalien yhteydessä. Kuten aiemmin totesin, Goldsteinin painoarvo Viktorian ja Australian suffragistiliikkeen johtohahmona hiipui hiljalleen. Thomas Bent ei kuitenkaan pilailusta hermostunut. Muutama viikko pilapiirroksen jälkeen maaliskuussa 1908 järjestettiin liittovaltion pääministereiden kokous. Kokouksen asialistalla oli muun muassa osavaltioiden äänestystapojen yhtenäistäminen. Pääministeri Bent kommentoi aloitetta;

*”Ettei yhtenäistäminen tule kuuloonkaan, kun muut osavaltiot säilyttävät naisten äänioikeuden. Viktorian ei tulisi tekemään mitään niin typerää, kuin antamaan naisilleen äänioikeuden.”*¹⁵¹

Alkuvuodesta Bentin ja hänen puolueensa näkemys äänioikeuskysymykseen oli vahva, mutta jo elo-lokakuussa Reformi-puolue nitisi liitoksistaan. Bentillä oli vaikeuksia saada ”vasemmistolaisimmat” tahot puolueestaan keskustelemaan konservatiivien kanssa, eikä pelkkä työläisvastaisuus näyttänyt olevan enää riittävän vahva yhdistävä tekijä puolueelle. Elokuun lopulla pääministeri ilmoitti suffragistidelegaatiolle, että hän menettäisi kasvonsa

¹⁵⁰ *Here, for Heaven's sake. take my portfolio – take the Government – take everything, only let me have a minute's peace. Those Suffragist, Punch (Melbourne) 27.2.1908, 20.*

¹⁵¹ *There was no possibility of making the electoral laws uniform while other states retained woman suffrage. Victoria... ...was not going to do anything so "foolish" as to give its women votes. Oldfield 1992, 159.*

hallituksensa edessä, jos vuosien taistelun jälkeen myöntyisi vastapuolen vaatimuksiin äänioikeuden laajentamisesta.¹⁵²

Lopulta lokakuun alussa 1908 Bent itse vei yleisen äänioikeuden lakimuutosta eteenpäin Viktorian parlamentille. Syy suunnanmuutokselle oli Bentin mukaan alkuvuoden osavaltioiden pääministereiden kokous, jossa häneen iskostettiin liberaaleja ajatuksia äänioikeudesta sekä hänen arvostuksensa naisasialiikkeen vahvaa taistelua kohtaan.¹⁵³ Todellisempaan syynä tutkija Oldfield pitää joulukuun lopun alahuoneen vaaleja ja Bentin yritystä saada yhtenäistyneä puolueensa näihin vaaleihin siinä kuitenkaan onnistumatta. Liberaali-konservatiivinen ”Reformi”-puolue hävisi vuoden 1908 vaalit ja Bent menetti hallituksensa. Vaalien suuri voittaja oli Labour-puolue. Uudeksi pääministeriksi valittiin kuitenkin liberaalipuolueen James Murray.

Oldfield esittääkin, että juuri työväenpuolueen pelko ja ulossulkeminen yhdisti liberaalit voimat konservatiivien kanssa Viktorian osavaltiossa.¹⁵⁴ Muiden osavaltioiden liberaalit olivat joukoin auttaneet naisasialiikettä ratifioimalla lakimuutokset äänioikeudelle. Viktoriassa niin konservatiivista kuin liberaalia keskiluokkaa kohtasi yhteinen uhka ja naisten äänien pelättiin valuvan tälle sosialismista hihkuvalle viholliselle. Todellisuudessa Labour-puolue ei ajanut naisten äänioikeutta muita puolueita merkittävämmän. Voidaankin siis todeta, että Bent yritti viimeiseen asti pitää vallan puolueellaan jopa myymällä omat periaatteensa. Yksin Bentin ansioita valkoisten naisten äänioikeus Viktorian osavaltiossa ei missään nimessä ollut. Hän oli vain viimeinen poliittinen lohkare äänioikeutta vastustavassa padossa.

Punchin sivuilla ei kommentoitu äänioikeustaistelua elo-lokakuussa 1908. Lakimuutos naisten äänioikeudesta hyväksyttiin 20.10.1908. *Ensimmäiset* kahdelle sukupuolelle äänioikeutetut vaalit järjestettiin Viktoriassa vuonna 1911. Äänioikeutettujen määrä nousi reilusta 260 000 yli 700 000 henkilöön vuosien 1907 ja 1911 alahuoneen vaalien välillä. Äänioikeus ei kuitenkaan tarkoittanut tasa-arvoisuutta. Osavaltion sisäisissä vaaleissa naiset saivat vaalikelpoisuuden vasta vuonna 1923.

Reilu kuukausi äänioikeuden voittamisen jälkeen *Punchin* sivuilla esitettiin jälleen naisia karikatyyrisin piirtein. ”*Woman’s World*” -pilapiirroksessa seikkailee Lady Rachel Dudley

¹⁵² Oldfield 1992, 160–161.

¹⁵³ Oldfield 1992, 162.

¹⁵⁴ Oldfield 1992, 164.

Australian kenraalikuvernööri Dudleyn jaarlin, William Wardin puoliso.¹⁵⁵ Pilapiirros ei tyylillisesti eroa ennen äänioikeutta julkaistuista piirroksista. Päähenkilö, tässä tapauksessa Lady Dudley, on piirretty nuoreksi ja kauniiksi. Piirtäjä Alex Sass korostaa Lady Dudleyn aktiivista roolia sysäämällä sukupuoleen liitetty hoiva- ja huoltotoimet miesten harteille ensimmäisessä kuvassa Lady Dudleyn lähtiessä etsimään uusia vaikutuskenttiä sukupuolelleen.¹⁵⁶ Ensimmäinen osa kuvasta on kuin toisinto ”*Political Experiences*” pilakuvasta vuodelta 1903, jossa lapset parkuvat miehen sylissä, naisen lähtiessä tekemään politiikkaa.

Toisessa kuvassa yläoikealla Australian liittovaltion pääministeri Fisher¹⁵⁷ haluaa tavata kenraalikuvernööri Dudleyn. Lady Dudley ilmoittaa pääministerille pahoitellen, että tänään sattuu olemaan kenraalikuvernöörin pyykkipäivä, mutta jos halusitte nähdä kenraalikuvernöörin niin tässä olen. Kuten huomaamme on sukupuolirooleja sekoittava teema läpileikkaavana lähes kaikissa tässä tutkimuksessa esiin nostetuissa pilakuvissa.

Samanlaisena läpileikkaavana teemana toistuu vääränlaiselle naiseudelle nauraminen. Pyöreyttä ja väkivaltaisuutta korostaen piirtäjä on lisännyt Lady Dudleyn delegaatioon

¹⁵⁵ Chris Cunneen, 'Dudley, Lady Rachel (1867–1920)', Australian Dictionary of Biography, National Centre of Biography, Australian National University, <http://adb.anu.edu.au/biography/dudley-lady-rachel-6376/text10293>, julkaistu painettuna 1981, internet-sivu, luettu 7 tammikuuta 2021. volyymi 8

¹⁵⁶ Woman's World, *Punch (Melbourne)* 3. joulukuuta 1908, 20.

¹⁵⁷ Virassa kolmesti vuosien 1908-1915 välillä. D. J. Murphy, 'Fisher, Andrew (1862–1928)', Australian Dictionary of Biography, National Centre of Biography, Australian National University, <http://adb.anu.edu.au/biography/fisher-andrew-378/text10613>, julkaistu painettuna 1981, internet-sivu luettu 7 tammikuuta 2021 volyymi 8

WOMAN'S WORLD.

Kuva 14 "Woman's World",
Punch (Melbourne)
3.12.1908, 20.

naiskokkeja, jotka tarmokkuudellaan voisivat valita seuraavat poliisit Viktorian poliisipäällikkö Thomas O'Callaghan¹⁵⁸ apuna. Myös maskuliinisten urheilualojen, kuten autourheilun ja laukkakisojen yhdistäminen naissukupuoleen on selvästi koettu huvittavana *Punchin* vitseissä.

Muutama naislaukkaratsastaja osallistui kisoihin jo 1800-luvun puolella esiintyen miehenä.¹⁵⁹ Naisilla oli kuitenkin omia amatöörikisojaan Australiassa jo 1850-luvulla. Viktorian naiset saivat kilpailla miehiä vastaan laukkakilpailuissa vasta 1970-luvulla.¹⁶⁰

Kuvasarjan viimeisessä kuvassa naureskellaan naisten maskuliinisen käytöskentän mahdollisuudesta. Nainen on palaamassa yöllä kotiin klubilta, korkokengät käsissään niin, että huoneessa jo nukkuvat eivät heräisi. Kuva käyttää samaa sukupuolirooleja sekoittavaa teemaa kuin jo 1895 ilmestynyt ”*Elevation or Degradation*” -pilakuva, vaikkakin sävy on tulkintani mukaan huomattavasti pehmeämpi. Naisia ei heitellä tässä kuvassa kivillä, vaan hänet on nostettu miehisten ammattien tasolle. Ironia ”*Woman’s World*” -pilakuvasta ei silti puutu. Sillä miehisten maailman taitoja nainen ei selvästikään voi osata yhtä hyvin. Toivottavasti nainen onnistui palaamaan klubilta herättämättä kammarissa odottavaa seuralaistaan.

¹⁵⁸ Robert Haldane, 'O'Callaghan, Thomas (1845–1931)', Australian Dictionary of Biography, National Centre of Biography, Australian National University, <http://adb.anu.edu.au/biography/ocallaghan-thomas-7871/text13679>, julkaistu painettuna 1981, internet-sivu luettu 7 tammikuuta 2021. voluumi 11

¹⁵⁹ Olds, Virginia (21 June 1964). "Mother' Berry Is 110 Years Old Today, Recalls Native Australia". The Independent-Record. Luettu 8.1.2021 – via Newspapers.com.

¹⁶⁰ Heywood & Lemon 2002, Australian Women’s Register – Beverly Buckingham biographia. Internet-lähde, luettu 8.1.2021 <http://www.womenaustralia.info/biogs/AWE0259b.htm>

4. Johtopäätökset

Vaikka valkoiset naiset voittivat taistelun Viktorian äänioikeudesta vuonna 1908, ei keskiluokan *Punch*-lehden satiirisissa pilakuvissa nähty kovinkaan suurta muutosta. Tavat ja aiheet olivat pitkälti samoja kuin äänioikeustaistelun alkuvaiheilla 1890-luvulla. Suurin muutos pilakuvien aiheissa ja hahmoissa tapahtui vuosisadan vaihteen tienoilla, kun *uusi nainen* hyväksyttiin ilmiönä. Toimiakseen pilakuvat vaativat kollektiivisen jaetun symboliikan kielen ja sen ymmärtämisen. Pilakuvan aiheeksi nostaminen on siis todiste suhteellisen laajasta yhteiskunnallisesta ilmiöstä, jonka suuri osa siihen kuuluvista ihmisistä tunnisti. Johdannossa esitetyt luvut lehden levikistä kertovat, että lehden saavuttavan jopa hieman alle 10% Melbournen vuoden 1880 280 000 asukkaasta noin 20 000 lehden levikillään.¹⁶¹ Jos numerot ovat edes puolet tästä, on lehdellä silti ollut alueella selvä lukijakunta ja sitä kautta vaikutusta alueen ihmisten mielikuviin.

Vaikka miespoliitikkojen kuvaukset olivat usein värikkäämpiä ja yksilöä halveksuvampia, kuin naisaktiivien, näen silti *Punchin* pilapiirroskulttuurin olleen myötämielisempi miehiä, kuin naisia kohtaan. Suffragistinaiskuvien henkilöt olivat selvästi sukupuolensa orjia ja usein kaukana ajan ideaalista sukupuoliroolista. Miehet tuomittiin tekojensa tai mielipiteittensä perusteella naurunalaiseksi ja pilakuvien hahmoiksi - usein vieläpä toiseen sukupuoleen samaistaen. Nainen tehtiin naurunalaiseksi hänelle asetetun sukupuoliroolin kapeakatseisuuden ja vallitsevan konservatiivisen aatemaailman takia. Tutkimuksessa selviää, että Melbournen *Punch* ajoi selvää sukupuoli-ihannetta sivuillaan, jonka mukaan naisen tuli pysyä miehelle alisteisessa roolissa. 1800-luvun puolella *uusi nainen* oli epänormaali pyrkyn, joka yritti olla jotain muuta, kuin yhteiskunta odotti hänen olevan. Karikatyyreilla *Punch*-lehti ylläpiti ja loi käsitystä *uudesta naisesta* ja ihannetta kunnollisesta kuuliaisesta ”konservatiivisesta” naisesta, joka tyytyi kohtaloonsa ja osallistui ylemmän luokan hupeihin viehkeänä ja arvokkaana. *Punchin* naisihanne oli selvästi ylempiluokkainen. Kunnollinen nainen arvosti jatkuvuutta ja perinteitä, oli miehensä tukena kodin piirissä ja osallistui sopiviin tilaisuuksiin. *Kirkuva sisar* hän ei saanut olla.

Liittovaltion äänioikeuden jälkeen kuvaukset suffragisteista muuttuivat pehmeämmiksi. Ehkä sisällöntuottajat huomasivat, että pelko naisten kääntymisestä sukupuolena miehiä vastaan oli ollut turha. Naiset äänestivät yksilöinä omien mielipiteittensä tai perheiden ja tuttavien

¹⁶¹ Olettaen, että Melbourne *Punch* ja sen kilpailija *Sydney Bulletin* olivat suunnilleen yhtä suuria levikiltään.

vaikutuksesta, aivan kuten miehetkin. 1900-luvun puolella *Punch* ei enää piirtänyt naisia piiskaamaan yleisesti heikkoja miehiä vankkureiden päältä, kuten *A Paradise for Women* -pilakuvassa vuodelta 1895. Piiskauskuvan valtapoliittisesti toimiva retoriikka ei kuitenkaan kadonnut piirtäjien keinovalikoimasta. Uudella vuosisadalla naisasianaiset piiskasivat yksittäisiä miehiä, lehden mielestä epäonnistuneita poliitikkoja, kuten vuoden 1903 *Dealing it out of him* -kuvassa. Kuvassa pääministeri Irvine saa tuntea petettyjen naisten koston. *Punchissa* miehen heikkous oli sidottu hänen tekoihinsa, joiden ansiosta hänet riisuttiin maskuliinisista piirteistään heikommaksi. Naisen ominaisuudet olivat vahvemmin sidottu hänen sukupuoleensa ja hänen tapaansa olla sukupuolensa edustaja.

Taistellessaankin oikeuksistaan naisen tuli tehdä se sukupuolellensa sallituin asein. Liian voimakkaasti oikeuksia vaativat naiset leimattiin karikatyyrisen rumiksi, vanhoiksi ja ilkeiksi tai väkivaltaisiksi -epäfeminiineiksi. Tämä kaikki oli totta vielä 1900-luvun puolta tarkastellessa. Oletusarvoisesti ajattelin, että reilun kahdenkymmenen vuoden pilkan keinot olisivat muuttuneet selvemmin.

Muutostakin kuitenkin tapahtui. 1900-luvun puolella, *uuden naisen* normalisoiduttua *Punchin* sivuille alkoi ilmestyä tunnistettavia suffragistihahmoja, jotka eivät olleet karikatyyrisesti piirrettyjä. Nämä uudet suffragistit käyttäytyivät yläluokan käytösmallein ja olivat hyvin todennäköisesti samalla sosioekonomisella asteella lehden kosiskellun lukijakunnan kanssa. Vida Goldsteinin ja Lady Dudley'n henkilöhahmojen rinnalle jäivät kuitenkin myös karikatyyriset hahmot vielä äänioikeuden voittamisen jälkeenkin. Naisasialiikkeen aktiivien tapauksessa sosioekonomisella asemalla oli selvästi merkitystä. Varakkaan, ylemmän keskiluokan naiset kuvattiin pilakuvissa nuorina ja kauniina, jopa tunnistettavina toimijoina. He eivät kuitenkaan olleet aivan miehen tasolla. Nostamalla heidät muita suffragisteja ylemmäksi niin sanottuun parrasvaloon, piirtäjät ja vitsintekijät alistivat heitä ylistämällä. Miehen tasolle edes Vida Goldstein tai Lady Dudley ei yltänyt.

Alemman luokan naiset, työläiset, keittäjät ja kotiäidit tuppasivat jäämään toimijoiden taustajoukkoihin ja heidät piirrettiin usein halventavasti karikatyyrisoiden niin luokan, kuin sukupuolen epäonnistujina. Tällaista kuvaa *Melbourne Punch* representoi suffragisteista. Ilman lehden levikitietoja, tai muiden lehtien kommentteja *Melbourne Punchin* vaikutuksista yleisiin mielipiteisiin on vaikea tehdä. Tutkimuksesta selviää kuitenkin, että suffragistien puolella lehti ei selvästikään ollut, sillä suffragistit ajoivat yhteiskunnan peruspilarin äänioikeuden eli valta-

aseman muutosta, jota konservatiiviseksi kehittynyt Melbournen *Punch* -lehti ei voinut hyväksyä.

Kaikista pilakuvista huolimatta tulkitseen, ettei *Punch* enää 1900-luvun puolella ollut vahvan antisuffragistinen julkaisu. Julkaistujen nais- ja suffragistipilakuvien määrä pysyi suhteellisen vakiona ja niiden määrän kehitys seurasi liittovaltion yleistä poliittista keskustelua äänioikeudesta. Tarkasteluajanjaksolla asiasanahakujen tulokset romahtivat. 1900-luvulta löytyi vain muutamasta lehdestä kuukausittain mainintoja valitsemillani hakusanoilla, jos ei lasketa yleisesti käytössä olleita *woman* ja *women* termejä. Uskon, että lehti jatkoi kuitenkin kirjoitettuja kommentteja suffragisteista laajemmin 1900-luvun puolella, kuin tulokseni ilmaisevat. 1900-luvun puolelta asiasanahaun hakutermien päivittämistä olisi ollut syytä pohtia. Verrattuna tarkastellun lähdemateriaalin laajuuteen myös naisia ja suffragetteja kuvaavien pilakuvien määrä oli lopulta hyvin pieni.

Tarkastelujakson viimeisinä vuosina suffragisteja koskevien pilakuvien satiirinen terä pehmeni. Ehkä aikausilehden tekijät ajattelivat, että konservatiivinen pääministeri Bent kävi tuomittua viivytystaistelua. Tai suffragistien vaikutus oli voimistunut yläluokan piirissä? Viimeistään *Those Suffragist* -pilakuvasarjassa lehti pitää pääministeriä naurunalaisena ja antaa hentoa tukea suffragisteille.

Naisiin kohdistunut poliittinen satiiri ei kuitenkaan tämän tutkimuksen valossa muuntunut paljoakaan vuosisadan lopun ja äänioikeuden voittamisen jälkeen. Aiheen tutkimusta voisi jatkaa Vida Goldsteinin myöhempien vaalikampanjoiden kommentoinnin tutkimuksella tai mahdollisella vaalikelpoisuuskeskustelun kehityksen tarkastelulla. Mielenkiintoista olisi selvittää, millä perustein vaalikelpoisuus evättiin naisilta Viktorian osavaltiossa vielä noin viideksitoista vuodeksi äänioikeuden voittamisen jälkeen. Tämän tutkimuksen laajuudessa kysymykseen ei voinut vastata.

Tämä tutkimus antaa jo kuvaa siitä, kuinka pilakuvat ja satiiriset vitsit ylläpitivät ja loivat mielikuvia suffragistinaisista, naiseudesta, mieheydestä ja ylipäänsä toivotuista sukupuolirooleista ja odotuksista. Laajemman ja syvemmän kuvan saamiseksi sekä tutkimuksen aikarajausta että lähdemateriaalin valintaa olisi syytä pohtia. Lyhyemmällä tarkasteluajanjaksolla ja laajemmalla pilakuvia julkaisseiden lehtien lähdetarkastelulla tutkimusta on mahdollista viedä tästä eteenpäin. Esimerkkinä suffragistien itsensä piirtämien ja julkaistujen pilakuvien vertaaminen patriarkaattisen aikakausilehden kuviin olisi erittäin hedelmällinen tutkimuskohde. Tässä tutkimuksessa esitettyjen tulosten valossa, uskon

Melbourne Punchin ja myöhemmin *Punch*-lehden vaikuttaneen hidastavasti naisten äänioikeuskehitykseen Viktorian osavaltiossa. Lehti vaikutti myös varmasti yleiseen mielipiteeseen suffragisteja kohtaan maalaamalla heistä kuvaa *kirkuvina sisarina*, jotka vaativat jotain utopistista, kuten tasa-arvoisempaa yhteiskuntaa.

Lähdeluettelo

Lyhenteet

Victorian Parliament Debates, (VPD)

- Viktorian parlamentin pöytäkirjat:
- 1898, 1904

Sanomalehdet

Melbourne Punch, Victoria 1891, 1894, 1895, 1898. National Library of Australia.
<https://trove.nla.gov.au/newspaper/title/874>

Punch (Melbourne), Victoria 1900-1908. National Library of Australia.
<https://trove.nla.gov.au/newspaper/title/596>

Painetut lähteet

Monster Petition. <https://blogs.slv.vic.gov.au/such-was-life/monster-petition/> (luettu 6.11.2019)

Victorian Parliament Debates 1897-1900. 17th Parliament: Legislative Council and Legislative Assembly. parliament.vic.gov.au/hansard/2876-hansard-1897-1900

Victorian Parliament Debates 1904-1906. 20th Parliament: Legislative Council and Legislative Assembly. <https://www.parliament.vic.gov.au/hansard/historical-hansard/26-hansard/articles/2879-hansard-1906-7>

Tutkimuskirjallisuus:

Burton, Antoinette (1990). The White Woman's Burden. *Women's Studies International Forum* 13, 295-308. DOI: 10.1016/0277-5395(90)90027-U.

Burton, Antoinette (1991). The Feminist Quest for Identity: British Imperial Suffragism and "Global Sisterhood" 1900-1915. *Journal of Women's History* 3, 46-81.

Evans, Julie (2003). *Equal Subjects, Unequal Rights : Indigenous Peoples in British Settler Colonies, 1830-1910*. Manchester, UK ; New York : New York: Manchester University Press

Fraser, Hilary, Stephanie Green & Judith Johnston (2003). *Gender and the Victorian Periodical. Cambridge Studies in Nineteenth-Century Literature and Culture*. Cambridge: Cambridge University Press.

Grimshaw, Patricia (1998). Gender, Citizenship and Race in the Woman's Christian Temperance Union of Australia, 1890 to the 1930s. *Australian Feminist Studies* 13, 199-214. DOI: 10.1080/08164649.1998.9994910.

Grimshaw, Patricia (2008). White Men's Fears and White Women's Hopes: The 1908 Victorian Adult Suffrage Act. *Women's Suffrage Centenary Issue. Victorian Historical Journal* 79, 184-209.

Grimshaw, Patricia (2009). Colonialism, Power and Women's Political Citizenship in Australia 1894 -1908. *Suffrage, Gender and Citizenship: International Perspectives on Parliamentary Reforms*. Cambridge Scholars Publishing.

Hall, Dianne (2014). 'Now Him White Man': Images of the Irish in Colonial Australia. *History Australia* 11,.

Hall, Stuart (1997). *Representation : Cultural Representations and Signifying Practices*. Culture, Media and Identities. London: SAGE Publications.

Hannikainen, Matti O., Mirkka Danielsbacka & Tuomas Tepora (2018). *Menneisyyden Rakentajat : Teoriat Historiantutkimuksessa*. Helsinki: Gaudemaus.

Harder, Hans & Barbara Mittler (2013). *Asian Punches: A Transcultural Affair*. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin / Heidelberg.

Henrikson, Alf & Maija Westerlund (1993). *Antiikin Tarinoita. 1-2*. Porvoo ; Helsinki ; Juva: WSOY.

Jokinen, Arto, Markku Soikkeli & Ville Kivimäki (2019). *Isänmaan Miehet: Maskuliinisuus, Kansakunta Ja Väkiältä Suomalaisessa Sotakirjallisuudessa*. Tampere: Vastapaino.

Jordan, Deborah (2017). The Role of Petitions in the Mobilization of Women for Right to Vote: The Case of Queensland, Australia, 1894, 1897. *Journal of Women's History* 29, 84-109.

Lake, Marilyn (1992). Mission Impossible: How Men Gave Birth to the Australian Nation—*Nationalism, Gender and Other Seminal Acts*. *Gender & History* 4, 305-322. DOI: 10.1111/j.1468-0424.1992.tb00152.x.

MacIntyre, Stuart & Sean Scalmer (2013). Colonial States and Civil Society, 1860–90. Alison Bashford & Stuart Macintyre (toim.), *The Cambridge History of Australia*. Cambridge: Cambridge University Press, 189-217. DOI: 10.1017/CHO9781107445758.011.

MacKenzie, Norman (1960). *Vida Goldstein: The Australian Suffragette*. *Australian Journal of Politics & History* 6, 190-204. DOI: 10.1111/j.1467-8497.1960.tb00858.x.

Maddigan, Judith (2008). Out of their Own Mouths: Women Getting the Vote, the Victorian Experience. *Women's Suffrage Centenary Issue*. *Victorian Historical Journal* 79, 169-183.

Mahood, Marguerite (1973). *The Loaded Line: Australian Political Caricature 1788-1901*. Melbourne UP.

Oldfield, Audrey (1992). *Woman Suffrage in Australia – A Gift or a Struggle?*. Cambridge: Cambridge Univ. Press.

Scott, Joan Wallach (1999). *Gender and the Politics of History*. New York: Columbia University Press.

Sleight, Simon (2009). *Wavering between Virtue and Vice*. Monash University Press.

Smart, Judith (2000). Modernity and Mother-Heartedness - Spirituality and Religious Meaning in Australian Women's Suffrage and Citizenship Movements, 1890s-1920s . Ian Fletcher, Christopher Levine & Laura Mayhall (toim.), *Women's Suffrage in the British Empire: Citizenship, Nation and Race*. London: London: Taylor & Francis Group, 51-68.

Tarrant, Stella (1996). *The Woman Suffrage Movements in the United States and Australia: Concepts of Suffrage, Citizenship and Race*. *Adelaide Law Review*, 47-82.

Tickner, Lisa (1987). *The Spectacle of Women : Imagery of the Suffrage Campaign 1907-14*. London: Chatto & Windus.

VanArsdel, Rosemary T. & J. D. Vann (1996). *Periodicals of Queen Victoria's Empire : An Exploration*. Toronto, Ont: University of Toronto Press, Scholarly Publishing Division.

Ylönen, Marja (2001). *Pilahistoria : Suomi Poliittisissa Pilapiirroksissa 1800-Luvulta 2000-Luvulle*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

Internet-sivut:

Chris Cunneen, 'Dudley, Lady Rachel (1867–1920)', Australian Dictionary of Biography, National Centre of Biography, Australian National University, <http://adb.anu.edu.au/biography/dudley-lady-rachel-6376/text10293>, julkaistu painettuna 1981, internet-sivu, luettu 7 tammikuuta 2021. volyymi 8

D. J. Murphy, 'Fisher, Andrew (1862–1928)', Australian Dictionary of Biography, National Centre of Biography, Australian National University, <http://adb.anu.edu.au/biography/fisher-andrew-378/text10613>, julkaistu painettuna 1981, internet-sivu luettu 7 tammikuuta 2021
volumi 8

Parliament of Victoria - Women in Parliament. <https://www.parliament.vic.gov.au/about/the-history-of-parliament/women-in-parliament> (luettu 6.1.2019)

Heywood, Anne & Barbara Lemon. *The Australian Women's Register* - Beverly Buckingham - biography. 2002, <http://www.womenaustralia.info/biogs/AWE0259b.htm> (luettu 8.1. 2021).

Sateenkaarisanosto - <https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarisanasto/> (luettu 3.2.2021)

Tipping, Marjorie. *Australian Dictionary of Biography, volume 6*. 1976, <https://adb.anu.edu.au/biography/sinnett-frederick-4585> (luettu 23.2. 2021).

Women and Politics in South Australia - South Australian women gain the vote: Overview. <https://www.parliament.sa.gov.au/AboutParliament/History/WomeninPoliticsinSouthAustralia/Pages/Overview.aspx> (luettu 6.11.2019).

Muut aineistot:

Lincoln, Abraham (19.11.1863). Gettysburg Address. South Bend: Infomotions, Inc